

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Araştırma Deneyimi: Nitel Bir Çalışma

A. Figen ERSOY*, Tuba ÇENGELCI**

Özet

Öğretmenlerin öğretim sürecindeki uygulamaları üzerine yansıtıcı düşünceleri ve karşılaştıkları sorunları bilimsel yollarla çözmeleri, onların mesleki gelişimlerinin yanı sıra, okulların kurumsal gelişimleri ve toplumsal gelişim açısından giderek daha çok önem kazanmaktadır. Öğretmenlerin bir araştırmacı olarak öğretim sürecinde yer almaları, onların araştırmacı öğretmen rolünü benimsemelerine ve bilimsel araştırma yeterliklerine sahip olmalarına bağlıdır. Bu araştırma, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı üçüncü sınıfta öğrenim gören ve *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri* dersini alan öğretmen adaylarının, bu ders kapsamında öğretim elemanının denetiminde gerçekleştirdikleri araştırma deneyimine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma verileri, ölçüt örnekleme yapılarak seçilen on altısı kız, sekizi erkek olmak üzere yirmi dört gönüllü öğretmen adayı ile yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelerle 2005-2006 öğretim yılı Haziran ayında toplanmıştır. Verilerin çözümlenmesinde içerik analizi türlerinden tümevarım analizinden yararlanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğretmen adayları, mesleki gelişim amacıyla ve öğrenme öğretme sürecinde karşılaştığı sorunları çözebilmeleri için öğretmenlerin araştırma yapması gerektiğini düşünmektedir. Öğretmen adayları bilimsel araştırma sürecini, farklı bir deneyim, ancak zor bir süreç olarak değerlendirmişlerdir. Öğretmen adayları bu deneyimlerine bağlı olarak, bilimsel araştırma süreçlerini öğrendiklerini, araştırma makalelerini ve tezleri daha iyi anlayabildiklerini ve araştırma yapmaya isteklerinin arttığını belirtmişlerdir. Bu süreçte, öğretmen adayları araştırma sorununu tanımlama, ölçme aracını uygulama, veri çözümlenme ile zaman yönetimi ve grupla çalışmada sorunlar yaşamışlardır. Öğretmen adayları *Bilimlerde Araştırma Yöntemleri* dersinin öğretmen eğitim programlarında uygulamalı bir ders olarak yer almasını, dersin kredisinin ve saatinin artırılmasını ve araştırma sürecinde öğretmen adaylarına etkili rehberlik yapılmasını önermişlerdir.

Anahtar Kelimeler

Sosyal Bilgiler, Öğretmen Adayları, Araştırmacı Öğretmen, Yansıtıcı Düşünme, Öğretmen Eğitimi.

*Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü Öğretim Üyesi.

**Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü Araştırma Görevlisi.

Yrd. Doç. Dr. A. Figen ERSOY

Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
İlköğretim Bölümü, Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı
26470, Eskişehir
Elektronik Posta: arifec@anadolu.edu.tr

Yayın ve Diğer Çalışmalarından Seçmeler

- Ersoy, A. F.** & Kaya, E. (2008). Sınıf öğretmenlerine göre öğrencilerin sosyal bilgiler dersi öğretim programına (2004) yaklaşımları. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8 (1), 285-300.
- Ersoy, A. F.**, & Türkkkan, B. (2008, July). Cartoons created by students on social and environmental problems. *Paper presented at Paris International Conference on Education, Economy & Society*, Paris, France.
- Neslitürk, S. & **Ersoy, A. F.** (2007). Okulöncesi öğretmen adaylarının çocuk haklarının öğretimine ilişkin görüşleri. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 3 (2), 245-257. [Elektronik Dergi]. <http://eku.comu.edu.tr/>
- Ersoy, A. F.** (2006). Öğretmen adaylarının gelişim dosyasına dayalı değerlendirmeye ilişkin görüşleri. *İlköğretim Online*, 5 (1), 85-95. [Elektronik Dergi]. <http://www.ilkogretim-online.org.tr/>

Arş. Gör. Tuba ÇENGELCİ

Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
İlköğretim Bölümü, Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı
26470, Eskişehir
Elektronik Posta: tubacengerci@anadolu.edu.tr

Yayın ve Diğer Çalışmalarından Seçmeler

- Sağlam, M., Suna, Ç. & **Çengelci, T.** (2008). Öğretmen adaylarının okuma alışkanlıklarını etkileyen etmenlere ilişkin görüş ve önerileri. *Milli Eğitim*, 178, 8-23.
- Çengelci, T.** (2007). Sosyal bilgiler dersinde beyin temelli öğrenmenin akademik başarıya ve öğrenmenin kalıcılığına etkisi. *İlköğretim Online*, 6 (1), 62-75. [Elektronik Dergi]. <http://www.ilkogretim-online.org.tr/>

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Araştırma Deneyimi: Nitel Bir Çalışma

A. Figen ERSOY, Tuba ÇENGELCI

Günümüzde öğretmenlik, bir uzmanlık mesleği olarak değerlendirilmektedir. Öğretmenliğin bir uzmanlık mesleği olması, öğretmenlerin programa, öğretim sürecine ve öğrencilere ilişkin kendi bilgilerini oluşturabilmelerine; uygulamalarına eleştirel olarak bakabilmelerine ve kararlar verebilmelerine bağlıdır (Ekiz, 2006a; Eliot, 1993'ten aktaran Koutselini, 2008; Darling-Hammond ve McLaughlin, 1995'ten aktaran Levin ve Rock, 2003; Rock ve Levin, 2002; Smith ve Sela, 2005). Öğretmen araştırmaları/eylem araştırmaları, öğretmenlerin mesleklerinde uzman olmalarını sağlayan temel özellik olarak nitelendirilmektedir (Whitford, Schlechty ve Shelor, 1987'den aktaran Clift, Veal, Johnson ve Holland, 1990; Stenhouse, 1984'ten aktaran Ekiz, 2006a). Günümüzde öğretmenin bu yeni rolü *araştırmacı öğretmen* olarak tanımlanmaktadır. Bu bağlamda öğretmen araştırması, öğretmenlerin bir yeterlik alanı ve öğretmenliğin uzmanlık mesleği olmasında önemli bir boyut olarak değerlendirilmektedir (Ben-Peretz, 1994; Ponte, Ax, Beijaard ve Wubbels, 2004; Zeichner ve Klehr, 1999).

Araştırmacı öğretmen düşüncesi, ilk kez 1940'lı yıllarda Lewin tarafından ortaya atılmış ve 1970'li yıllarda Lawrance Stenhouse tarafından gerçekleştirilen program geliştirme çalışmalarıyla tekrar gündeme gelmiştir. Stenhouse, merkezî program geliştirme çalışmalarının başarısızlıkla sonuçlandığını vurgulayarak öğretmenlerin araştırmacı olmaları ve yerel program geliştirme çalışmalarına katılmaları gerektiğini savunmuştur (Brydon-Miller, Greenwood ve Maguire, 2003; Cochran-Smith ve Lyttle, 1990; Ekiz, 2006a). Araştırmacı öğretmen kavramı son on yıldır okul sisteminin bir parçası olarak değerlendirilmektedir. Buna göre, öğretmenin sadece kendi sınıfında araştırma

yapması yeterli görülmemiş, tüm okulu ilgilendiren ve öğretmenlerin bir arada çalışabileceği araştırma yaklaşımları benimsenmeye başlanmıştır (Hopkins, 2002). Araştırmacı öğretmen düşüncesinin gelişim süreci aynı zamanda yeni bir araştırma yaklaşımının da doğuşuna neden olmuştur. Eğitim kuramı ile uygulama arasındaki boşlukta bir köprü görevi gören öğretmen araştırmaları, kısa sürede öğretmen eğitimlerini ve uygulamalarını etkilemiş ve son yirmi beş yıldır üzerinde önemle durulan konulardan biri olmuştur. Buna göre öğretmenler yansıtıcı uygulamacılar olarak yetiştirilen, öğretim uygulamalarını araştırma ile ilişkilendiren, kimi zaman öğretimleri ile ilgili araştırmalar yayımlayarak diğer öğretmenleri uygulama konusunda bilgilendiren uzmanlar olarak görülmektedir (Kynaslahti et al., 2006; Rosiek ve Atkinson, 2005). Churcher (2007)'e göre, günümüzde öğretmenlerin dersi planlama, öğretim, değerlendirme ve aile ile iş birliği görevlerinin dışında mesleki gelişimleri için araştırma projelerinde yer almaları bir zorunluluk olmuştur.

Araştırmacı öğretmen düşüncesinin gelişiminde birçok etken rol oynamıştır. Bu etkenler arasında yapılandırmacı öğrenme yaklaşımının önemli olduğu söylenebilir. Rock ve Levin (2002), yapılandırmacı yaklaşımda öğretmenlerin öğretim sürecinde karşılaştıkları sorunları çözebilmeleri ve kendi öğretim bilgilerini oluşturabilmeleri gerektiğini söyleyerek araştırmacı öğretmen düşüncesinin kaynağını, yapılandırmacı yaklaşımın öğretmenlik mesleğinin gelişimine yansması olarak değerlendirmektedir. Ekiz (2006a) yapılandırmacı yaklaşım öncesinde, öğrenme ve öğretme sürecine egemen olan pozitivist yaklaşımın kuram ve uygulama arasında oluşturduğu boşluğun *araştırmacı öğretmen* düşüncesinin oluşmasına katkı sağladığını ve *araştırmacı öğretmen* anlayışının öğretmenin deneyimleri ile elde ettiği bilgiler ile kuramsal bilgilerin buluşmasını sağlayarak bu boşluğu ortadan kaldırdığını belirtmiştir. Araştırmacı öğretmen düşüncesinin gelişiminde yapılandırmacı yaklaşımın yanı sıra, farklı etkenler de etkili olmuştur. Smith ve Sela (2005) araştırmacı öğretmen düşüncesinin gelişimindeki nedenleri; öğrenme ve öğretmeyi geliştirme, öğretmenin öğretim etkinliğine destek olma, kuramsal ve uygulamalı bilginin birbirinden ayrılığının oluşturduğu boşluğu giderme, öğretme sürecinin uygulayıcısı olan öğretmenlerin kendi meslekleri ve bilgi üretimi sürecinde söz sahibi olmalarını sağlama, kuramdan elde edilen bilgilerin uygulamaya yeterli düzeyde yansı-

masını sağlama, öğretmenliğin teknik eleman olmaktan çıkıp bilginin dönüşümünü sağlayan birey olma rolündeki değişimi sağlama, öğretmenleri uygulamalara katarak eğitimsel değişimi destekleme biçiminde sıralamaktadır. Bunların yanı sıra, öğretmen eğitiminde yenileşme çabaları, sosyal değişimi gerçekleştirme, öğretimde bilgi birikimine katkı sağlama, okulu ve toplumu daha demokratik duruma getirme ve öğretimi kendi başına bir araştırma biçimi olarak görme gibi nedenler de vurgulanmaktadır (Christenson et al., 2002).

Alanyazında bu konuda yapılan çalışmalar incelendiğinde, araştırmacı öğretmen düşüncesinde vurgulanan temel noktanın öğretmenin uygulamalarını bilimsel süreçlerle değerlendirmesi olduğu görülmektedir. Bu bağlamda araştırmacı öğretmen, kendi uygulamaları hakkında kararlar veren ve uygulamada çıkan bir sonucu bilimsel yöntemleri izleyerek çözmeye çalışan kişi olarak nitelendirilebilir. Rogers (2004)'e göre eylem araştırmaları, öğretmenlerin bir konuyu ya da sorunu çözmeye ve araştırma isteğiyle başlayan, sistematik, iş birliği gerektiren, etik, öğrenme ve öğrenme süreci içerisinde gerçekleşen ve gönüllü olarak yürütülen bir eylemdir. Yıldırım ve Şimşek (2005) eylem araştırmasını, bir okulda çalışan yönetici, öğretmen eğitim uzmanı gibi bizzat uygulamanın içinde olan bir uygulayıcının doğrudan kendisinin ya da bir araştırmacı ile birlikte gerçekleştirdiği ve uygulama sürecine ilişkin sorunların ortaya çıkarılması veya bir sorunu anlama ve çözmeye yönelik veri toplama ve analiz etmeyi gerektiren bir araştırma yaklaşımı olarak tanımlamaktadır. Ekiz (2006a)'e göre, öğretmenler genelleme yapmaktan daha çok kendi uygulamalarını geliştirmek için araştırmacı olmalıdır. Öğretmenler sınıflarında ya da okullarında çeşitli amaçlarla araştırmalar yapabilir ya da yapılan araştırmalara katılabilirler. Öğretmenler, öğretimi ve öğrenmeyi geliştirmek, programı daha anlaşılır kılmak, öğretimde yenilikleri izlemek ve öğretimlerini değerlendirmek amacıyla eylem araştırması, uygulamalı araştırmalar ya da iş birlikli sorgulamalı araştırmalar gerçekleştirebilirler (Campbell, McNamara ve Gilroy, 2004). Nitekim, araştırmanın mesleki gelişimde önemli bir araç olarak algılanmaya başlanmasıyla eğitim alanında yapılan araştırmalar, öğretmenlerin eğitimleri sürecinde bilgilerini nerede ve nasıl kullandıklarını, yaşadıkları sorunların neler olduğunu ve bu sorunları nasıl çözümlediklerini ortaya çıkarmaya odaklanmıştır (Cochran-Smith ve Lyttle, 1993'ten aktaran Gitlin, Barlow, Bur-

bank, Kauchak ve Stevens, 1999). Eğitim araştırmalarında yaşanan bu değişimle birlikte alanyazın incelendiğinde, son yirmi yıldır öğretilenler tarafından geręekleřtirilen ya da öğretilenlerin de yer aldığı araştırma süreçlerini ve bunların etkilerini inceleyen birçok araştırmaya rastlamak olanaklıdır (Berger, Boles ve Troen, 2005; Blumenreich ve Falk, 2006; Dresdner ve Worley, 2006; Kosnik, 2000; Kosnik ve Beck, 2000; Ponte, 2002; Reis-Jorge, 2005, 2007).

Alanyazında *araştırmacı öğretilen* konusunda yapılan çalışmalarda, araştırmacı öğretilenlerin mesleki gelişimlerine ve eğitim sistemine birçok yarar sağladığı ortaya konulmuştur. Mesleki gelişim açısından, *araştırmacı öğretilenler* uygulamalarına eğitim düşüncelerini yansıtır ve uygulamalarını eleştirirler (Hopkins, 2002; Johnson, 1993, Liston ve Zeichner, 1990; Nowlan, 2001; Ponte et al., 2004). Johnson (1993), araştırmacı öğretilenlerin sadece öğrencilerinde iz bırakan kişiler olmadıklarını aynı zamanda mesleki gelişimlerinde de iz bırakan kişiler olduklarını belirtmektedir. Araştırmacı öğretilenler, eğitimsel değişimlerin geręekleşmesine bizzat katkı sağladığı için değişime sahip çıkarlar (Ekiz, 2006a). Öğretilenlerin kendi uygulamaları üzerinde düşünmeleri ve eleştirmeleri, mesleki gelişimleri açısından uzmanlar tarafından verilen seminerlerden ve benzeri çalışmalardan daha etkili olmaktadır (Hitchcock ve Hughes, 1995; Nowlan, 2001). Araştırma sürecine katılan öğretilenler, mesleki gelişimlerinde daha etkindirler (Smith ve Sela, 2005) ve daha çok mesleki doyum elde ederler (Valli, 2000). Araştırmacı öğretilenler eğitim sistemindeki uygulamalara da katkı sağlarlar. Bunlar, okul geliştirme, araştırmaya dayalı bir okul kültürü oluşturma, öğretilenler arasındaki iletişimi güçlendirme (Gu ve Wang, 2006; Hitchcock ve Hughes, 1995; Johnson, 1993), geliştirilen eğitim kuramlarını değerlendirme ve eğitim programlarının denenerek program geliştirme sürecine katkı sağlama biçiminde sıralanabilir (Hitchcock ve Hughes, 1995; Johnson, 1993). Ayrıca, kuram ve uygulama ile araştırmacılar ve uygulamacılar arasındaki açıklığı giderir (Eliot, 1991'den aktaran Ekiz, 2006a) ve eğitim çalışmalarına öğretilenin ve toplumun katılmasını sağlayarak katılımcı bir eğitim sistemi oluşturur (Valli, 2000).

Alanyazında, araştırmacı öğretilen düşüncesinin 1940'larda gelişmeye başlamasına karşın, 1980'li yıllara kadar öğretilenlerin bu konuya ilgi göstermedikleri ve araştırmalara yeterli düzeyde katılma-

dıkları belirtilmiştir. Bunun başlıca nedenleri; hizmet öncesi eğitim programlarının öğretmen adaylarını araştırmaya yeterli düzeyde hazırlamaması, araştırmacının mesleki gelişime etkilerinin öğretmenler tarafından yeterince anlaşılabilmesi, öğretmenlerin yetersiz bilgi ve yoğun iş yükü nedeniyle araştırmalardan uzak durması olarak gösterilmektedir (Yalaza-Atay, 2003). Öğretmenlerin araştırma sürecinde karşılaşabileceği çeşitli sorunlar ise şöyle ortaya konulmuştur: Bu sorunlardan biri, öğretmenin öğrenci, öğretmen ve araştırmacı gibi birçok role sahip olmasıdır. Bir diğer sorun zaman sorunudur. Araştırma başlı başına zor ve zaman alan bir süreçtir. Öğretmenler araştırma için gerekli zamanı bulamamaktadırlar (Hopkins, 2002; Smith ve Sela, 2005; Yalaza-Atay, 2003). Öğretmenler için araştırma zor bir süreçtir ve zaten karmaşık bir olgu olan öğrenme ve öğretme sürecinde kanıtlarla çelişen her olay, çözülmesi güç bir durumu simgelemektedir (Campbell et al., 2004). Bir başka sorun ise eğitim kurumlarının öğretmenlerin araştırma yapmalarına yeterli desteği vermemeleri ve araştırma konularının okul yöneticileri tarafından kısıtlanabilmesidir (Çepni ve Küçük, 2003; Yalaza-Atay, 2003). Sarı (2006), araştırma kültüründen yoksun bulunan bir okulda öğretmenlerin bilimsel araştırmalara ilgi duymalarının ve bunların sonuçlarını izlemelerinin çok etkili olmadığını belirtmektedir.

Öğretmen Eğitiminde Araştırma Eğitimi

Araştırmacı öğretmen düşüncesinin kabul görmesi, öğretmen eğitiminde araştırma eğitiminin yer almasını gündeme taşımıştır. Birçok eğitim uzmanı öğretmen adaylarının ileride araştırmacı öğretmen olabilmesi, araştırmaları eleştirel bir biçimde değerlendirebilmeleri ve kendi uygulamalarına yansıtılabilmeleri için yansıtıcı öğretmen eğitim programlarının oluşturulması ve bu programlarda araştırma eğitimine yer verilmesi gerektiğini vurgulamaktadır (Beisser, 2000; Çepni, Küçük ve Gökdere, 2002; Johnson, 1993; Liston ve Zeichner, 1990; Peker, 2006; Price, 2001; Shi, 2006; Tom, 1985; Valli, 2000). Gitlin ve arkadaşları (1999), öğretmen eğitiminde yansıtıcı öğretmen yaklaşımının başarılı bir biçimde uygulanmasının öğretmen adaylarının araştırmalara karşı tutumlarını olumlu yönde değiştireceğini belirttikten sonra, öğretmen eğitim programlarının şimdiye kadar uygulanan araştırmaları okuma ve anlama düzeyindeki eğitimin, araştırmaları değerlendirme ve araştırmalara katılarak bir

araştırmanın parçası olma biçiminde yenilenmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Bu bağlamda öğretmen eğitimcileri, öğretmen adaylarını kendi uygulamalarını sorgulayan kişiler olarak yetiştirmede önemli sorumluluk taşırlar. Öğretmen eğitimcileri, öğretmen adaylarını sadece öğretim yeterlikleri ile donatmamalı aynı zamanda onları mesleki gelişime katkı sağlayan kişiler olarak yetiştirmelidir (Smith ve Sela, 2005). Mayer-Smith ve Mitchell (1997'den aktaran Kosnik ve Beck, 2000), öğretmen eğitiminde uygulamalı olarak araştırma eğitimi verilmesinin onların mesleki yaşamda bunu uygulamalarına olanak verdiğini ve araştırmanın yararlarını konuşarak anlatmaktan daha etkili olduğunu belirtmiştir. Rock ve Levin (2002), öğretmen eğitiminde öğretmen adaylarının yer aldığı araştırmalardan çıkardığı sonuçlara dayanarak, bu araştırmalarda yer alan öğretmen adaylarının sorgulama, eleştirel düşünme, yansıtma ve problem çözme becerilerinin geliştiğini vurgulamıştır. Yine, bu araştırmaları yönlendiren kişiler olan öğretmen eğitimcileri de öğretmen adaylarının uygulamalarında daha yansıtıcı ve sorgulayıcı olduklarını ortaya koymuştur. Price (2001), öğretmen eğitim programlarında araştırma yapan öğretmen adaylarının kendilerine özgü öğretim stratejileri geliştirdiklerini belirtmiştir. Kosnik ve Beck (2000), uygulamalı bir biçimde eylem araştırması sürecine katılan öğretmen adaylarının birinci elden deneyim kazandıklarını; öğretmen araştırmasının zorluklarını, yararlarını ve sınırlılıklarını öğrendiklerini; öğretmen eğitimi programlarına ilişkin daha geniş bir bakış açısı kazandıklarını; günümüzde öğretmenin karmaşık rollerine kendilerini daha iyi hazırladıklarını; kuram ve uygulama arasındaki dengeyi gördüklerini; öğretmen-öğrenci ilişkileri ve programın uygulanmasına ilişkin var olan durumu görerek değiştirilmesi gereken noktaları fark ettiklerini ortaya koymuştur.

Araştırmacı öğretmen düşüncesinin gelişimi, kimi ülkelerde öğretmen eğitimi programlarının yansıtıcı yaklaşım doğrultusunda yenilenmesini ve bu programlarda araştırma derslerine yer verilmesini sağlamıştır. Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere, İskandinav ülkeleri, Hollanda, Avustralya ve Kanada gibi ülkelerdeki kimi üniversiteler öğretmen eğitiminde öğretmen adaylarının uygulamalı araştırma eğitimi almasına olanak sağlamışlardır (Smith ve Sela, 2005). Ancak, hâlâ büyük ölçüde bu boyuta yeterince önem verilmediği ve öğretmen eğitim programlarının öğretmen adaylarını araştırmaya yete-

rince hazırlama; kendi uygulamalarını bilimsel olarak değerlendirebilme becerisi kazandırma ve mesleki gelişim sürecinde araştırmanın önemini vurgulamada yetersiz kaldığı söylenebilir (Bray, 2005'ten aktaran Sarı, 2006; Yalaza-Atay, 2003). Kosnik ve Beck (2000), öğretmen eğitiminde eylem araştırması uygulanırken araştırma süreçlerinin yürütüleceği okulun ve öğretmenlerin iyi seçilmesini, okulların sıklıkla ziyaret edilmesini, öğretmen adaylarına önce bilimsel araştırma sürecinin kuramsal olarak anlatılmasını ve daha sonra uygulama yapılmasını önermiştir. Bu koşulların gerçekleştirilmediği bir araştırma eğitiminin etkili olamayabileceğini belirtmektedir. Son yirmi yıldır araştırmacı öğretmen ve araştırma sürecinde öğretmen ve öğretmen adaylarının yer aldığı birçok araştırma yapılmıştır (Beisser, 2000; Beisser ve Connor, 2001; Chant, Heafner ve Bennet, 2004; Christenson et al., 2002; Gitlin et al., 1999; Price, 2001; Rock ve Levin, 2002; Russell, 2000; Smith ve Sela, 2005). Bu araştırmaların, öğretmen adaylarının araştırmalar üzerine düşünceleri ve tutumları, öğretmen adaylarının öğretmen eğitim programında yer alan araştırma derslerine ilişkin görüşleri ve araştırma sürecine katılan ya da araştırma yapan öğretmen adaylarının görüşleri üzerinde yoğunlaşmaktadır. Türkiye'de 1998 öğretim yılından başlayarak Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı'nda *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri* dersi yer almaktadır. 2005-2006 öğretim yılından başlayarak diğer öğretmen eğitim programlarında da *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* dersine yer verilmiştir. Ancak, Türkiye'de öğretmen adaylarının araştırma yeterlilikleri ile ilgili yapılmış çalışma oldukça azdır. Büyüköztürk (1999)'ün araştırmasında öğretmenler, öğretmenlerin araştırma yeterliklerini önemli gördüklerini, ancak bu yeterliklere yeterince sahip olmadıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca, hizmet öncesi eğitimlerinde araştırma ve ölçme değerlendirme dersi alan öğretmenlerin bu dersleri almayanlara göre, araştırma alanında daha yeterli oldukları saptanmıştır. Saban (2007) araştırma projeleri gerçekleştiren yüksek lisans öğrencilerinin, nitel araştırma algılarını belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada öğrencilerin nitel araştırma sürecini daha iyi anladıkları ve nitel araştırma yaklaşımına olumlu tutum geliştirdikleri ortaya konulmuştur. Gerçekleştirilen bu araştırma ile öğretmen adaylarının bilimsel araştırma sürecinde yaşadıkları deneyimler belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmanın, öğretmen adaylarının mesleki gelişimine ve öğretmen eğitim programlarındaki uygulamalara katkı sağlayacağı umulmaktadır.

Yöntem

Katılımcılar

Araştırma için 2005-2006 öğretim yılı bahar döneminde Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı üçüncü sınıfta öğrenim gören ve *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri* dersini alan otuz sekiz öğretmen adayı ile bilimsel araştırma süreci gerçekleştirilmiştir. *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri* dersi kapsamında öğretmen adayları gruplar biçiminde çalışmış, her grup farklı araştırma yöntemlerinden yararlanarak farklı konularda küçük örneklemeler üzerinde nitel ve nicel araştırma yaklaşımlarını kullanarak bilimsel araştırmalar gerçekleştirmiştir. Bu ders kapsamında yürütülen araştırma süreci tamamlandıktan sonra, öğretmen adaylarının gerçekleştirdikleri araştırma deneyimine ilişkin görüşlerini belirlemek üzere bu araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının belirlenmesinde ölçüt örneklemeden yararlanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Araştırmaya katılan her araştırma grubundan en az bir öğretmen adayının olması temel ölçüt olarak alınmıştır. Böylece, farklı araştırma yöntemleriyle çalışan öğretmen adayları örnekleme alınmış ve araştırma sürecinde yaşadıkları deneyimleri farklı açılardan yansıtımlarına olanak sağlanmıştır. *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri* dersini alan otuz sekiz öğretmen adayından on altısı kız, sekizi erkek olmak üzere toplam yirmi dört öğretmen adayı araştırmaya katılmıştır. Araştırma verileri 2005-2006 öğretim yılı Haziran ayında öğretmen adayları ile yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler ile toplanmıştır.

Öğretmen Adaylarının Araştırma Süreci

Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri dersi, öğretmen adaylarının bilimsel araştırma süreçlerine ilişkin elde ettiği kuramsal bilgileri uygulayabilmeleri ve bir araştırma deneyimi yaşamaları için uygulamalı olarak yürütülmüştür. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı'nın üçüncü yılında ve bahar döneminde yer alan bu ders, haftada iki saattir. Bu derste, bilimsel araştırma konusunda kuramsal bilgilerin verilmesi ile uygulama süreci birlikte yürütülmüştür. Örneğin, araştırmacının problem boyutu kuramsal olarak işlendikten sonra öğretmen adaylarından eğitimle ilgili bir araştırma problemi bulma-

ları istenmiştir. Öğretmen adaylarının araştırma problemi önerileri sınıfta yapılan tartışmalar sonucunda belirlenmiştir. Daha sonraki aşamalarda, araştırma yöntemleri anlatılmış ve araştırma gruplarının kendi problemlerine uygun araştırma yöntemini seçmeleri sağlanmıştır. Araştırma süreci bu şekilde aşamalı olarak yürütülmüştür. *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri* dersinde öğretmen adayları 3-4 kişilik gruplar biçiminde araştırmalarını gerçekleştirmişlerdir. Araştırma gruplarının oluşturulmasında, birlikte etkili olarak çalışabilecek kişilerin bir araya gelmesine özen gösterilmiş ve bu konuda karar çoğunlukla öğretmen adaylarına bırakılmıştır. Araştırma dersini yürüten öğretim elemanı, öğretmen adaylarına araştırma süreçleri boyunca ders dışında da rehberlik yapmıştır. Öğretmen adayları yaptıkları araştırma sürecine ilişkin günlük tutmuşlardır. Aynı zamanda öğretmen adayları ders sürecinde her hafta bir araştırma makalesi incelemişlerdir. İncelenen makalelerden seçilenler üzerinde sınıfta tartışmalar yapılmıştır. Öğretmen adayları yaptıkları mini araştırmalardan grup notu, ders kapsamında inceledikleri makalelerden bireysel not almış ve her ikisinin ortalaması dönem sınavı notu olarak değerlendirilmiştir. Öğretmen adaylarının tamamı araştırma sürecini başarılı olarak tamamlamışlardır. Öğretmen adaylarından Derya, araştırma sürecini görüşmede şöyle anlatmıştır:

Öncelikle araştırmamızın adını belirledik grup arkadaşlarımızla, daha sonra alan yazın taraması yaptık makaleydi, tezdi. Konuyla ilgili pek fazla bilgi yoktu. Sınıf yönetimi kitaplarından yararlandık bu konuda. Araştırmamızın adı, "Eğitim fakültesinin olanakları hakkında eğitim fakültesi öğrencilerinin düşünceleriydi". Daha sonra tarama bittikten sonra teorik bir giriş hazırladık. Girişte problemi belirttik. Araştırmanın amacı, varsayımı sınırlılıklarını belirttik. Sonra yöntem kısmına geçtik. Anket uyguladık tarama modelini kullandık. 21 maddelik bir anket vardı. Fakültenin kültürel fiziksel ve sosyal olanaklarına ilişkin bir araştırmaydı. O yüzden her başlığı yedi soruyu ayırdık. Kültürel alanla ilgili yedi madde, sosyal alanla ilgili yedi madde, fiziksel alanla ilgili yedi, madde gibi. Ondan sonra toplanan verileri SPSS programında girdik. Değişkenleri girdikten sonra, SPSS programında frekans ve yüzdeleri çıkardık. Sonuçlara dayalı olarak bulgulara ulaştık, yorumlar yaptık onlara önerilerde bulunduk. Ama şeydi zor bir araştırma oldu benim için (st. 1764-1777).

Araştırmacıların Rolü

Bu araştırma iki araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Araştırmada birinci yazar *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri* dersini yürütmüş ve öğretmen adaylarının gerçekleştirdikleri araştırma sürecinin sağlıklı bir biçimde yürütmesi için öğretmen adaylarına rehberlik yapmıştır. Birinci ve ikinci yazar yarı yapılandırılmış görüşme formunu hazırlamışlardır. İkinci yazar yarı yapılandırılmış görüşmeleri gerçekleştirmiştir. Böylece, ikinci yazar öğretmen adaylarının araştırma sürecine katılmadığı için öğretmen adaylarının görüşmede daha nesnel olmaları sağlanmıştır. Araştırma verileri birinci ve ikinci yazar tarafından çözümlenmiştir. Verilerin analizi ise her iki araştırmacı tarafından yapılmıştır.

Veri Toplama Süreci

Araştırma verileri, ikinci yazar tarafından öğretmen adaylarıyla yapılan yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile toplanmıştır. Görüşmeler 2005-2006 öğretim yılı bahar dönemi sonunda *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri* dersi bitikten sonra gerçekleştirilmiştir. Görüşme soruları, araştırma sorularından ve kuramsal çalışmalardan elde edilen bilgilerden yararlanılarak oluşturulmuştur. Görüşme sorularının geçerliliği için alan uzmanlarından görüş alınmıştır. Görüşmeler yapılmadan önce bir öğretmen adayıyla ön görüşme yapılarak soruların anlaşılabilirliği denenmiştir. Görüşme süreci araştırmacılar tarafından geliştirilen bir görüşme formuna dayalı olarak yürütülmüştür. Görüşmeye başlamadan önce araştırmanın amacı açıklanmış ve öğretmen adayının kişisel bilgileri alınmıştır. Görüşme süreci ses kayıt cihazıyla kaydedilmiştir. Her bir öğretmen adayıyla yapılan görüşmeler 15-40 dakika arasında değişmiştir. Görüşmeler yaklaşık yedi buçuk saat sürmüştür. Görüşmelerde öğretmen adaylarına şu sorular yöneltilmiştir:

1. Sizce, öğretmenlik mesleği ve araştırmacılık arasında nasıl bir ilişki var?
2. Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri dersi kapsamında yaptığınız araştırma deneyimine ilişkin neler düşünüyorsunuz?
3. Bu araştırma deneyimi sonucunda neler kazandınız?
4. Bu araştırma deneyimi boyunca yaşadığınız temel sorunlar nelerdir?
5. Araştırma deneyimi süresince yaşadığınız sorunların çözümlenmesine yönelik önerileriniz neler?

Verilerin Analiz Edilmesi

Araştırma verilerinin çözümlenmesi içerik analizi türlerinden tümevarım analizi yoluyla gerçekleştirilmiştir (Miles ve Huberman, 1994; Yıldırım ve Şimşek, 2005). Tümevarım analizi iki araştırmacı tarafından üç aşamada gerçekleştirilmiştir. İlk önce, görüşme kasetleri görüşme dökümü formlarına aktarılarak yazılı hâle getirilmiş ve kontrol edilmiştir. Böylece ses kasetleri ile yazılı dökümler arasındaki uyumsuzluklar giderilmiş ve formlardaki gerekli düzeltmeler yapılmıştır. İkinci aşamada, iki araştırmacı birbirinden bağımsız olarak betimsel indeks oluşturmuş ve betimsel indeks bölümündeki düşüncelerini karşılaştırmışlar, farklı düşündükleri konularda uzlaşarak ve ortak bir noktada buluşarak kodlamalar yapmışlardır. Üçüncü aşamada, bilgisayar ortamında kod dosyaları oluşturulmuş; ilgili kodlar kod dosyalarına aktarılmış; tema ve alt temalar oluşturulmuş; temalarla ilgili kodlar bir araya getirilmiştir. Araştırma bulguları oluşturulan temalar ve alt temalar altında sunulmuştur. Öğretmen adaylarının görüşlerinden yapılan doğrudan alıntılarda öğretmen adaylarına verilen kod isimler kullanılmıştır. Öğretmen adaylarının görüşlerinden yapılan doğrudan alıntılarda parantez içerisinde görüşme formunda alıntının geçtiği satır numaraları ile birlikte verilmiştir. Araştırmanın güvenilirliği, iki araştırmacının kodlamaları temel alınarak ve Miles ile Huberman (1994) tarafından önerilen *Görüş birliği/Görüş birliği+Görüş ayrılığı X 100* formülü kullanılarak hesaplanmıştır. Araştırma sorularının güvenilirliği % 70 ile % 92 arasında değişmiştir. Araştırmanın güvenilirliği % 87 olarak bulunmuştur. Araştırmanın güvenilirliği % 70'den yüksek olduğu için araştırma güvenilir kabul edilmiştir (Gay, 1987).

Bulgular

Öğretmen adaylarının araştırma deneyimlerine ilişkin görüşlerinden elde edilen bulgular, öğretmen adaylarının öğretmenlik ve araştırmacılık konusundaki görüşleri ve öğretmen adaylarının araştırma sürecine ilişkin görüşleri olmak üzere iki ana tema altında toplanmıştır.

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik ve Araştırmacılık ile İlgili Görüşleri

Bu tema altında, öğretmen adaylarının görüşleri, öğretmenlik ve

araştırmacılık arasındaki ilişki ve mesleki yaşamlarında araştırmadan nasıl yararlanılabileceğine ilişkin görüşleri olmak üzere iki alt temada verilmiştir.

Öğretmenlik ve araştırmacılık arasındaki ilişki

Öğretmen adaylarının tamamı, öğretmenlik ve araştırmacılık olgularının doğrudan ilişkili olduğunu belirtmiştir. Ancak, öğretmen adayları öğretmenlik ve araştırmacılık arasında ilişkiyi farklı açılardan ele almışlardır. Öğretmen adaylarının çoğunluğu, mesleki alanda yeni bilgileri edinebilmek için öğretmenlerin araştırma yapmaları gerektiğini belirtmiştir. On beş öğretmen adayı, öğretmenlerin mesleklerini etkili bir biçimde yürütebilmeleri ve alanları ile ilgili bilgileri izleyebilmeleri için araştırma yapmaları gerektiğini vurgulamıştır. Örneğin, öğretmen adaylarından Selma, bu konudaki görüşünü, “*Öğretmenlerin her şeyden önce kendi alanları hakkında araştırma yapması gerekir. Yani sadece belli bilgilerle dersi anlatmaması, bazı konularda araştırma yapması gerekir. Bu nedenle hem öğrencilerle ilgili öğrencilerin ilgi düzeyleri ile ilgili hem kendi alanları ile ilgili araştırma yapmaları gerekir diye düşünüyorum.*” (st. 2118-2127) biçiminde açıklamıştır. Öğretmen adaylarından Esmâ ise bu konuda şunları söylemiştir:

Araştırmacılığı öğretmenlikle ilişkilendirebiliriz kesinlikle. Çünkü öğretmen araştırarak bir şeyler bularak öğrencilerine iletmek zorundadır. Artık günümüzde öğretimde farklı teknikler kullanıldığı için öğretmen artık araştırma yaparak derse geliyor. Sadece işte kitaptan düz anlatım yöntemini kullanmıyor. Artık işte konuyla ilgili güncel bilgiler araştırarak geliyor derse sürekli araştırarak geliyor. Bu da onun araştırmacı kimliğinin ön plana çıkmasını sağlıyor (st. 2240-2251).

Öğretmen adaylarından kimileri de, öğrencilerini daha iyi tanıyabilmek, mesleki alanda karşılaştığı problemleri çözmek ve öğrencilerine araştırma becerisi kazandırabilmek için öğretmenlerin araştırma yapmaları gerektiğini vurgulamıştır. Beş öğretmen adayı, öğretmenlerin öğrencilerine araştırma becerisi kazandırabilmeleri için öncelikle kendilerinin araştırma süreçlerini bilmesi gerektiğini dile getirmiştir. Öğretmen adaylarından Gülşen bu konudaki görüşünü, “*Öğretmenlik hence öğrencide ilk önce biz öğrencilere öğrenmeyi öğreteceğimiz için kendimizin araştırmayı bilmesi gerekir ki öğrencilere de bunu öğretebileyim. Bunu kolaylaştıracak öğrencilerde kendi istedikleri bilgiyi öğrenmek için bu yolları bilecekler bu yüzden araştır-*

mayı bilmek araştırmayı yapmak yapabilmek öğretmenlik için çok önemli” (st. 794-798) biçiminde vurgulamıştır. Öğretmen adaylarından Sabri ise öğretmenlerin yapılandırmacı eğitim programı nedeniyle öğrencilerine bilgiyi araştırıp bulmaları konusunda rehberlik yapmaları gerektiğini, bu nedenle de öğretmen adaylarının gelecekte öğrencilerini araştırmaya yöneltmeleri için araştırma süreçlerini bilmeleri gerektiğini şöyle açıklamıştır:

Öğretmenlik mesleği zaten araştırma gerektiren bir meslektir. Zaten yeni ilköğretim programında yapılandırmacı eğitim anlayışı benimsenmektedir. Onda öğrenci daha çok araştırma ile bulması lazım. Daha çok araştırma yapması gerekmektedir. Öğretmen bilgileri öğrenciye vermekten ziyade onları daha çok araştırmaya yöneltmek konusunda kılavuz konumundadır (st. 382-386).

Öğretmen adaylarından ikisi ise öğretmenlerin mesleki yaşamlarında karşılaştıkları sorunları belirleyebilmeleri ve çözebilmeleri için araştırma süreçlerini bilmeleri ve yapmaları gerektiğini belirtmiştir. Bu konuda Murat “*Öğretmenlik mesleği özellikle ilköğretim kademesinde çeşitli sorunlarla karşılaştıkları için bu sorunların çözümlenmesinde çeşitli yollara başvurması araştırma yapılmasında araştırma bilme konusunda ilişki olduğunu düşünüyorum. Özellikle araştırmalara bilimsel olması açısından karşılaşılan sorunlara bilimsel çözümler getirilmesi açısından ilişki olduğunu düşünüyorum.*” (st. 1655-1660) diyerek öğretmenlerin karşılaştıkları sorunların çözümünde araştırma yapabilmeleri gerektiğini söylemiştir. Bu konuda görüş belirten öğretmen adaylarından Aslı ise görüşünü, “*Bunları mesleki yaşamımda kullanabilirim diye düşünebilirim. Hani okulda karşılaşılan sorunlara yönelik olarak onların çözümüne yönelik olarak küçük çaplı bir araştırma yapılabilir.*” (st. 655-659) biçiminde ortaya koymuştur.

Mesleki yaşamlarında araştırmadan nasıl yararlanılabileceği

Araştırma süreci ile ilgili bilgilerini mesleki yaşamlarında yararlanabilmelerine ilişkin olarak, öğretmen adaylarından çoğu araştırma bilgilerinden değişik biçimlerde yararlanabileceklerini belirtirken, sadece bir öğretmen adayı bu konuda bir görüşü olmadığını belirtmiştir. Öğretmen adaylarından onu öğrencilerine benzer araştırmalar yaptırarak onların araştırma becerilerini geliştirebileceklerini ve bu konularda onları yönlendirebileceklerini belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarından Gülşen öğrencilerine kimi konularda araştırma yaptırabileceklerini şöyle dile getirmiştir:

Böyle bir şey yapmayı deneyebilirim, bunun dışında araştırma konusunda edindiğim küçük deneyimde öğrencilerime bunu aktarabilirim (...). Mesela bu dersten sonra sınıf içinde bir konuda öğrencilere böyle bir şey yaptırabilirim sadece kendi arkadaşları ile veya okulun içinde ne kadar mümkün olabilirse araştırma yaptırabilirim. Öğrencilerin de bakış açısını kazanmalarını isterim. Çünkü bence yani benim bu zamana kadar bu zamanda bunu öğrenmem çok geç daha erken böyle bir şey denemiş olmam gerektiğini düşünüyorum. Bu yüzden kendi öğrencilerime daha erken denetmeyi düşünüyorum (st. 921-923).

Öğretmen adaylarından onu mesleki yaşamlarında karşılaştıkları sorunların çözümünde bilimsel araştırma bilgilerinden yararlanabileceklerini söylemiştir. Öğretmen adaylarından Murat okullarda karşılaşılabilecekleri kimi sorunlarda bilimsel olarak araştırma yapabileceklerini, “*Yarın öğretmenlik mesleğinde muhakkak karşılaşıcağımız çeşitli sorunlar olacaktır. Bunların çözümüne yönelik gerek ailelerle gerek öğretmenler veyahut da öğrencilerle yapılacak çalışmalar veya öneriler getirme konusunda bu sorunları ortaya çıkarma açısından çeşitli araştırmalar yapabiliriz.*” (st. 1704-1710) biçiminde açıklamıştır. Öğretmen adaylarından beşi ise öğrencilerin çeşitli konularda görüşlerini ve isteklerini belirlemek için araştırmalar yapabileceklerini belirtmiştir. Hakan ise bu konudaki görüşünü, “*Bu bilgilerimizi okulda da kullanabileceğimi düşünüyorum. Öğrencilerimiz hakkında mesela 30 kişilik bir sınıfta 40 kişilik bir sınıfta birebir öğrenciye iletişim sağlanamıyor ama anketler uyguladığımızda ne gibi sorunlar yaşadığımızı okulda ne gibi etkinlikler olmasını istiyorsunuz gibi etkinliklerde neler istediklerine yönelik bilgilerini almada kullanabilirim. Biraz da öğrenciye açık bir şekilde kendini ifade etmesini sağlar, yardımcı olur, buna göre eğitim yapabiliriz.*” (st. 550-555) biçiminde dile getirmiştir. Öğretmen adaylarından beşi de, araştırma yaptıkları konularda bilgilendiklerini ve bunlardan mesleki yaşamlarında yararlanabileceklerini belirtmiştir. “*Öğretmen Adaylarının Avrupa Birliğine İlişkin Bilgi Düzeyleri*” konulu araştırmayı yapan öğretmen adaylarından Semra, bu araştırmadan elde ettiği bilgilerle öğrencileri bilgilendirebileceğini, “*Avrupa birliği hakkında çok az yani bilgi düzeylerinin düşük olduğunu gördük. Biz derslerde bu konudan daha çok bahse-*

derek kullanabiliriz. Üniversite öğrencilerinin başarı düzeyi böyle düşüğe ilköğretimde hiç yoktur diye düşünüyorum ben. Ya böyle güncel konulardan öğrenciler bahsederek bu yönde kullanabiliriz.” (st. 1205-1208) biçiminde belirtmiştir. Öğretmen adaylarından dördü, öğrencilerin bireysel özelliklerini tanımak ve eğitim öğretim sürecini buna göre düzenlemek için araştırma bilgilerini kullanabileceklerini söylemişlerdir. Ayça bu konuda, “*Öğretmen araştırma yeteneğini kazandıktan sonra çünkü hocalarımızın yönlendirmele-riyle biz biraz bu konuda bilgi sahibi olduk. Öğrenciler üzerinde böyle küçük anketler şeklinde böyle uygulayarak böyle eksiklerini tamamlayabiliriz. Ne bileyim öğrencilerinden ne öğrenmek istediklerini öğrenebiliriz.*” (st. 2514-2518) biçiminde görüşünü açıklamıştır. Öğretmen adaylarından üçü, öğretmenlik mesleğini ilgilendiren araştırmaları okuma ve anlama boyutunda araştırma sürecinde elde ettiği bilgilerden yararlanabileceklerini belirtirken, ikisi ise lisansüstü eğitim sürecinde yararlanabileceklerini belirtmiştir. Öğretmen adaylarından Tuncer, araştırma makalelerini anladıklarını ve araştırma sürecinde elde ettiği bilgileri alanıyla ilgili makaleleri anlamada kullanabileceğini, “*Her şeyden önce artık bir araştırmanın temel şeylerini öğrendik. Sorunlara bakış açısını da biraz okudum makalelerde kavramaya çalıştım. Bu makaleleri okuyarak mesleğimle ilgili çalışmalarını izleyebilirim.*” (st. 252-258) biçiminde açıklarken, Ayşe bu bilgilerinden yüksek lisans sürecinde yararlanabileceğini, “*Daha öncede söylediğim gibi örneğin yüksek lisans yapmaya karar verdiğimde çok faydası olacağını düşünüyorum. En önemlisi de araştırmanın nasıl yapılacağını öğrendiğim için böyle bir konuyla karşılaştığımda ya da bilmiyorum ama araştırma konusunda yararlı olabilir.*” (st. 355-363) biçiminde açıklamıştır.

Sonuç olarak öğretmen adaylarının tamamı, öğretmenlerin araştırma süreçlerini bilmeleri ve mesleki yaşamlarında uygulamaları gerektiğini vurgulamıştır. Öğretmen adayları bilimsel araştırma bilgilerini öğrencilerin araştırma becerilerini geliştirmede, karşılaştıkları sorunları çözmeye, öğrencilerin bireysel özelliklerini tanımaya ve eğitim öğretim sürecini buna göre düzenlemeye ve öğretmenlik mesleğini ilgilendiren araştırmaları anlamaya yararlanabileceklerini düşünmektedir.

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Araştırma Sürecine İlişkin Görüşleri

Bu tema altında, öğretmen adaylarının araştırma sürecine ilişkin genel görüşleri, araştırma deneyiminin sağladığı yararlar, araştırma sürecinde karşılaştıkları sorunlar ve yaşanan sorunları önlemek için geliştirdikleri önerilere yer verilmiştir.

Araştırma sürecine ilişkin genel görüşler

Öğretmen adaylarının çoğu, araştırma sürecini yaparak ve yaşayarak öğrendiklerini, verimli ve faydalı olduğunu, farklı bir deneyim olduğunu ve zevk aldıklarını aynı zamanda zor bir süreç olduğunu söylemiştir. Ayrıca, öğretmen adaylarından birkaçı da, yorucu ve zaman alıcı bir süreç olduğunu ifade etmiştir. Öğretmen adaylarından on yedisi araştırma sürecini yaparak ve yaşayarak öğrendiğini, bu nedenle kalıcı öğrenme gerçekleştirdiklerini belirtmiştir. Öğretmen adaylarından Tuncer, araştırmayı yaparak öğrendikleri için daha kalıcı olduğunu, *“Aslında küçük de olsa bir araştırma yaptık ve bunun sadece sınıfta böyle anlatılarak öğrenmesinden çok daha faydalı oldu. Çünkü yaparak öğrendik. O zorlukları kendimiz de yaşadık. Birinin işte bu çok zordur demesiyle işte kendin zorluk yaşaması arasında çok fark var. Eğer sadece teorik olarak geçilseydi çok yani hiçbir şey amacına ulaşmazdı bu ders.”* (st. 262-268) sözleriyle belirlerken, Şule bu konudaki görüşünü, *“Teorik bilgiyle de bir şeyler kazanıyoruz ama daha kendimiz yaparak yaptığımızda daha kalıcı oluyor. Daha iyi oluyor. Deneyim olduğu zaman daha iyi bilgi edinebiliyoruz. Yani sadece teorik olarak alsaydık ben bunun nasıl yapılacağını anlamazdım. Yapararak yaşayarak öğrendiğim için daha kalıcı oldu.”* (st. 1546-1551) biçiminde ortaya koymuştur. Erdem ise uygulama olanağı olmayan bir araştırma sürecinde yaşanabilecekleri şöyle açıklamıştır:

Böyle bir uygulama yapmak iyi oldu. Eğer yapmasaydım sadece sınav geçmek açısından bakardım herhalde. Bir de böyle bir şey KPSS’de çıkıyor mu tarzında bakardım. KPSS’de çıkmıyorsa bakmazdım bile o derse çünkü insanlar böyle bakıyor yani teorik olarak verildiği zaman sadece onlar askıda kalıyor. Bir tanım tanımın arkasından gelen bir açıklanma ne bileyim böyle bir askıda kalıyor. Ama pratiğe döküldüğü zaman iş, istemesen de hani başta bir şeylere hayır desen de biraz sonra bir süre sonra zevkli geliyor sana bir şey yapmak ve şimdi ben tahmin ediyorum yani problemin ne olduğu, araştırmanın sınırlılıklarının neler ol-

duğunu, evren örneklem bu istemesem de oldu. Tamam diye düşünüyorum. Ama teorik olsaydı bakmazdım bile (st.1075-1084).

Öğretmen adaylarından Aslı ise araştırma sürecini uygulamalı olarak gerçekleştirmenin daha verimli olduğunu şu sözleriyle dile getirmiştir:

Teorik olarak öğrenseydim. Açıkçası çok bir şey öğreneceğimi düşünmüyorum. Çünkü hani bunu yaparken daha önce de bahsetmişti. Hocamız böyle şey oldu. Daha önce bir araştırma nasıl yapılır bölümleri neler, bunlar hakkında bize bilgi sağlamak için makaleleri inceledi. Bu tarz çalışmaları inceledi. Daha sonra böyle bir araştırma yaptık ve şey en azından bu araştırmaya başladığımda artık neleri yapmam gerekiyor bunun başlıkları neler, neyi, neye göre yapacağım bunu biliyorum yani ama teorik olsaydı. Okumayacaktım bile belki bir tane bile incelemeyecektim. Yani o yüzden uygulamaya yönelik olması daha iyi oldu. Daha verimli oldu (st. 664-672).

Araştırma sürecini öğretmen adaylarının on beşi farklı bir deneyim, on dördü verimli, on dördü de zor, onu da zevkli bir süreç olarak değerlendirmiştir. Öğretmen adaylarından Hakan bu konudaki görüşünü, *“Bu konuda öğrencilere bize arkadaşlarımıza farklı bir deneyim oldu. Hem bir yandan eğlendik bir yandan zorluk yaşadık. Ama sonucunda bize verimli oldu. Hem değişik programlardaki kişilerle tanıştık. Farklı bir etkinlik oldu her şeyden önce.”* (st. 567-570) biçiminde belirtmiştir. Semra ise bu durumu, *“Deneyim kazandığımı düşünüyorum. Çok zordu. Araştırma görevlilerinin, öğretim görevlilerinin gerçekten çok zor işler başardıklarını düşünüyorum ve bunların tüm üniversitelerde uygulanmasını isterim. Çünkü başka üniversitelerdeki arkadaşlarım bunları sadece teorik olarak geçmişler gerçekten çok büyük deneyim kazandığımızı düşünüyorum.”* (st. 1174-1178) biçiminde değerlendirmiştir. Derya ise bu konuda şunları söylemiştir:

Ben yaptığım için emek harcadığım için daha zevkli daha verimli olduğunu düşünüyorum en azından araştırma yapmayı öğrendim. Zorluydu çok yoruldu çok yordu belki. Bu dönem beni yoran derslerden biriydi. Çünkü uzun bir sürece yayıldı bu araştırma. Sadece kuru bilgi olarak kalırdı ben bunu yapmasaydım. Önüme alırdım öyle bakardım okurdum geçerdim. Ya sınavda çıkarsa diye. Bunda biliyorum artık ben yaptım emeğim var (st. 1850-1860).

Araştırma deneyiminin sağladığı yararlar

Öğretmen adayları gerçekleştirdikleri araştırma deneyimi sonrasında birçok kazanımlar elde ettiklerini belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının tamamı, araştırma süreçlerini öğrendiklerini vurgulamışlardır. Öğretmen adaylarından Hakan bu konudaki görüşünü, *“İlk önce daha önce hep bize anket uygulanıyordu. Sıra bize anket uygulama fırsatı bulduk. Araştırmanın nasıl olduğunu, nasıl süreçler geçirildiğini insanlarla bu süreçte nasıl bir diyalog içinde olmamız gerektiğini anlamamız açısından bayağı bir faydalı oldu bize.”* (st. 514-518) biçiminde dile getirmişlerdir. Öğretmen adayları araştırma sürecinde kütüphaneyi ve interneti çok sık kullandıklarını, kaynak taramasını öğrendiklerini ve çalışma alışkanlığı kazandıklarını söylemiştir. Bu biçimde görüş belirten dokuz öğretmen adayından Demet görüşünü, *“Bu ödev, beni kütüphaneye daha çok yakınlaştırdı. Yani ne bileyim oraya işim olmasa da ödevim olmasa da çok rahat bir şekilde gidip kitap okuyabilirim gazete okuyabilirim. Ne bileyim oraya olan bakış açımı değiştirdi.”* (st. 1590-1598) biçiminde belirtirken, Aslı ise *“Kütüphaneyi daha sık kullandım. Diğer teknolojik bilgisayardır internettir, onları daha sık kullandım bu araştırmayı yaparken. Sonuçta bir şey yaparken kendi konuma yönelmedim başka şeylerde dikkatimi çekti. Hani tek bir yönde olmadı kazanımım birçok şey kazandım.”* (st. 617-620) sözleriyle yaptığı kaynak taramasıyla merak duygusunun geliştiğini vurgulamıştır. Öğretmen adaylarından sekizi ise araştırma makalelerini ve tezleri daha iyi anlamaya başladıklarını belirtmiştir. Murat, makaleleri daha iyi anladığını, *“En azından anket ve tezin ve yabut da makalenin ne demek olduğunu daha iyi öğrendik. Anladık.”* (st. 1723-1724) biçiminde ifade ederken Demet, bu makaleleri okuyarak öğretmenliğe bakış açısının geliştiğini, *“Çok güzel çalışmaydı. Bu ve yaptığımız makale araştırmalarıyla ilgili de bir şey söylemek istiyorum. Eğitimle ilgili olduğu için çok şey kazandırdı bize araştırdığımız makaleleri tek tek okuduk ve öğretmenliğe olan bakış açımız değişti ve kendi mesleğimi daha çok sevmeye başladım.”* (st. 1630-1634) sözleriyle açıklamıştır. Öğretmen adaylarından Sude ise *“Daha çok derse zaman ayırmayı açıkçası gördüm diyebilirim. Çalışma alışkanlığı kazandırdı. Kütüphaneye fazla gitmiyordum ben öyle bir alışkanlığım yoktu zaten. Kütüphane alışkanlığı kazandırdı açıkçası. Ya bir de çalıştığımın verimini almak görmek güzel oldu açıkçası.”* (st. 739-742) sözleriyle çalışma alışkanlığı kazandığını ifade etmiştir.

Öğretmen adayları, araştırma sürecinde araştırma yapmaya istekli olduklarını, araştırmacı kimliğine büründüklerini ve araştırmalara ilişkin olumlu tutumlar geliştirdiklerini söylemiştir. Öğretmen adaylarından altısı araştırmacı kimliklerinin geliştiğini, dördü ise araştırmalara daha olumlu yaklaştıklarını belirtmiştir. Araştırmalara olumlu tutumlar geliştirdiklerini belirten öğretmen adaylarından Ayça görüşünü, “*Genelde toplumun üniversitelerin olduğu yerlerde anket yaptığımız için aa gene mi anketlerle filan karşılaştık işte böyle. Hangi konular var. Önce bilgi alıyorlar insanlar daha sonra. Ama anladım ki böyle tepki verilmemesi gerekiyormuş. Bunlar gerçekten önemli şeylermiş.*” (st. 2551-2554) biçiminde belirtirken Murat bu konudaki görüşünü, “*Bir makaleyi daha önce elimize aldığımızda sadece yani bilgi veren bir içerik olarak değerlendiriyorduk. Ama şimdi içindeki emeği ve yapılan çalışmayı daha iyi anlayarak değerlendiriyorum.*” (st. 1683-1688) biçiminde dile getirmiştir. Araştırmacı kimliğinin geliştiğini belirten öğretmen adaylarından Esmâ görüşünü, “*Bu bizi araştırmacılığa itti öyle diyebilirim. Biz bununla sanki araştırma görevlisiymişiz gibi hissettik. İlk defa böyle bir araştırma yapıyorduk. Ve ilk defa böyle büyük bir sorumluluk altına girdik. Araştırma yapıyorduk onun sonuçlarını döküyorduk. Böyle bize ruh verdi. Nasıl desem önemli bir sorumluluk altına girdiğimizi fark ettik.*” (st. 2290-2294) sözleriyle açıklamıştır. Aynı biçimde görüş belirten öğretmen adaylarından Seher görüşünü, “*Tabi araştırmalarda en azından işte bazı şeyler kazanıyorsun araştırma ruhun geliyor. Çok güzel bence güzeldi.*” (st. 2027-2028) biçiminde açıklarken Arzu ise araştırmacı kimliğini öne çıkardığını ve bundan büyük bir keyif aldığını, “*Kesinlikle kazanım oldu. Bu konuda görüş birliğimiz var. Gerçekten de araştırma kimliğimizin öne çıkmasını sağladı.*” (st. 2319-2320) sözleriyle açıklarken Derya, bu konudaki görüşünü şöyle dile getirmiştir:

Çok fazla şey öğrendiğimi düşünüyorum bu derste. İki senedir bu okuldayım ben yatay geçişle geldiğim için ilk defa araştırma yaptığımız bir ders oldu. En azından SPSS programından haberdar olduk. Anket yaptık anket yaparken insanların ankete katılma katılmama olaylarını gördük işte öğretmen adaylarına ne kadar zor geldiğini gördük o anketi doldurmanın o kadar hayattan bezdiklerini gördük. Test ve teste dair hiçbir şey istemediklerini gördük. Eğlenceli de oldu ama. Şuna inanıyorum benim de yap-

tiğim hatalar vardı. Bu araştırmayı yapmadan önce. Ama rastgele yapayım geçsin gitsin diyordum. Ama emek verdiğim bir işe karşılık karşıdaki kişinin saygı göstermemesi çok kötü bir şey ben bunu çıkardım. Öncelikle emeğe karşı saygı duyulması gerekiyor. Yani ya yapmak istiyorsan almalısın o anketi araştırmayı yoksa alamamalısın. Ondan sonra bir inceleme nasıl yapılır onu öğrendim rastgele yazılmayacağını öğrendim. Çünkü bu güne kadar yaptığım birçok ödev rastgele kaynakçası belli olmayan ödevler yazdığımı fark ettim (st. 1782-1814).

Öğretmen adayları araştırma sürecinde yorum yapma becerilerinin geliştiğini, nesnel bakış açısı kazandıklarını ve iletişim becerilerinin geliştiğini belirtmişlerdir. Bu konuda görüş belirten sekiz öğretmen adayından beşi yorum yapma becerilerinin geliştiğini, üçü ise nesnel bakış açısı kazandıklarını ifade etmişlerdir. Yedi öğretmen adayı ise iletişim becerilerinin geliştiğini dile getirmiştir. Gazete haberleri üzerinde doküman incelemesi yapan öğretmen adaylarından Gül, yorum yapma becerilerinin geliştiğine ilişkin görüşünü, “Çok faydalı olduğunu düşünüyorum çünkü bir gazeteyi incelemek öncelikle zevkli geçti köşe yazarlarını okuduk. Düşüncelerimiz gelişti, değişime uğradı. Karşılaştırma yorumlama gücümüz arttı.” (st. 2632-2647) biçiminde açıklamıştır. Derya ise araştırma sürecinde nesnel olmaya çalıştığını, “Ama araştırma süresince hep objektif veriler doğrultusunda hareket ettim. Mesela anketi girerken bilgisayara her bir ankete ayrı bir numara verdim ve bir bir bakarak yanlış bir şey işaretlemeyim aman yanlış olmasın sonuçta araştırmacı hatası yansımam diye çok uğraştım. Biraz zor oldu.” (st. 1782-1814) sözleriyle anlatmıştır. Araştırma sürecinde iletişim becerisinin geliştiğini belirten öğretmen adaylarından Erdem ise araştırma sürecinde birçok kişiy-le iletişim kurduğunu şöyle anlatmıştır:

Hiç kesinlikle böyle bir konu hakkında düşüncelerini alamayacağım insanlara ulaşmamı sağladı benim. Böyle bir şey yapacağım hiç aklıma gelmezdi. Böyle şey yapmak hem öğrencilerin farklı bölümlerdeki öğrencilerin bu konu hakkındaki düşünceleri ve düşüncelerinin yüzdeleri benim bu konuda araştırma yapan kişi ben olduğum halde düşüncelerimin değişmesini sağladı. Farklı yönlerden bakmamı sağladı böyle bir tecrübe kazandım diyebilirim (st. 1024-1031). Böyle bir şey yapmış olmanın da başarmış olmanın da kendi çapımda büyük bir hazzımı duydum ve kendime güvenim arttı (st. 999-1006).

Öğretmen adayları araştırma sürecinde araştırma yaptıkları konular hakkında bilgi edindiklerini, öğretmenlik mesleğine kendilerini daha yakın hissettiklerini, mesleki açıdan kendilerine güvenlerinin arttığını ve lisansüstü eğitime kendilerini hazır hissettiklerini belirtmiştir. Öğretmen adaylarından altısı araştırma konularına ilişkin bilgilediklerini, beşi kendilerine güvenlerinin arttığını, dördü ise lisansüstü eğitime kendilerini hazır hissettiklerini, üçü de öğretmenlik mesleğine kendilerini daha yakın hissettiklerini açıklamıştır. Öğretmen adaylarından Demet araştırma sürecinde kendine güveninin geliştiğini, *“Yani benim için çok güzel bir deneyim oldu. Yani bilgiledik biraz da araştırma konusunda deneyim sahibi olduk. Hani farklı araştırma konularında da olsa kendime güveniyorum. Kendime olan güvenim arttı.”* (st. 1588-1591) biçiminde ifade etmiştir. Ayşe, yüksek lisansa kendini hazır hissettiğini, *“Daha önce söylediğim gibi, araştırmayla ilgili hiçbir şey bilmiyordum. Ve bu ders kapsamında işte makale incelemeyi makalenin nasıl yazılacağını da bilmiyordum. Ders sayesinde öğrendim. Bu araştırma örneğin yüksek lisans yapmayı düşündüğümüzde kesinlikle zorlanmayacağımı düşünüyorum bu konuda.”* (st. -330) sözleriyle açıklamıştır. Arzu ise “Öğretmen Adaylarının Hiperaktivite Konusundaki Bilgi Düzeyleri” konulu araştırmasında hiperaktivite konusunda kalıcı bilgi edindiğini şöyle açıklamıştır:

Bu araştırma kapsamında da çalışırken deneyim sahibi olmuş olduk. Diğer yönden kuru kuru mesela aç bir kitaptan hiperaktiviteyi okumuş olsaydık çok bir kalıcılığı olmazdı yani. Kalırdı mutlaka bir şeyler ama böyle uygulama gibi olmazdı. Okuyarak olmazdı. Biz aşama aşama gittik . Yapararak öğrenerek gittik. Kalıcı oldu mesela şu anda yapmaya kalksak yapılır mesela. Güzel bir deneyim oldu bizim açımızdan. Hani o ders kapsamında iyiydi yani. Zevkle çalıştık. Böyle bir imkan sağladığınız için teşekkür ederim (st. 2493-2501).

Araştırma sürecinde karşılaşılan sorunlar

Öğretmen adayları araştırma sürecinde çeşitli sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmen adayları araştırma sürecinden kaynaklanan sorunların yanı sıra, bireysel sorunlar da yaşadıklarını dile getirmişlerdir. Bu sorunlar içerisinde öğretmen adaylarının daha çok araştırma sürecinden kaynaklanan sorunlar yaşadıkları ortaya çıkmıştır. Öğretmen adaylarının çoğu, ölçme aracının uygulanması ko-

nusunda sıkıntı çektiklerini; bazı öğretmen adayları da verilerin çözümlenmesinde; birkaç öğretmen adayı da yeterli kaynağa ulaşmada, ölçme aracının geliştirilmesinde ve araştırma sorununun tanımlanmasında sorun yaşadıklarını belirtmiştir. Öğretmen adaylarından on altısı ölçme aracının uygulanmasında, beşi verilerin çözümlenmesinde sorun yaşamıştır. Öğretmen adayları ölçme aracının uygulanması sırasında isteksiz gruplarla karşılaştıklarını, onların kendilerine güvenmediğini ve ikna etmeye çalıştıklarını ifade etmiştir. Öğretmen adaylarından Ayça ölçme aracını uygulamada yaşadığı sıkıntıyı, *“İnsanlardaki önyargıydı. Öncelikle ilkönce yapmak istemediler işte gene mi anket. İşte ikna etmeye çalıştık. Bu bizim dersimiz yapmamız gerekiyor. Zorlamayacak birkaç dakikanızı alacak. Bazı uzun anketlere takılanlar oldu sanırım. Uzun mu sürecek?, Ne kadar sürecek?, İçeriği ne? Cevap vermek istenmediler. Böyle zorluklarla karşılaştık.?”* (st. 2562-2567) biçiminde belirtmiştir. Sabri, verileri çözümlenmede yaşadıkları sorunları, *“Bu araştırma sonucunda genelde anketin çözümlenmesinde SPSS programında uygularken biraz sorunlar yaşadık. Daha ilk defa gördüğümüz için. Verileri girerken bazı yanlış rakamlar girdik. Onları tekrar düzelttik. Bir uğraşı oldu bizim için. Bunu tablo haline getirmek biraz zor oldu. Yatay şekilde yapmamız gerekti, dikey de biraz zor oldu. Sığmadı sayfaya.”* (st. 430-435) biçiminde belirtirken Erdem, bu konudaki görüşünü şöyle ifade etmiştir:

Bazı arkadaşlar bunun güvenilirliğini tartıştılar. Yapmak istemediler. Hani bir yerde bunları kullanır mısınız diye. Bu biraz da insanların yaşanmışlıklarına bağlı. Bize güvenmediler başta biraz onları kendimize güvencirmekte sorun yaşadık. Başka bir sorun yaşamadık. Bir de biz verileri SPSS’de çözümlerken sorun yaşadık. Böyle bir şey hakkında tecrübemiz olmadığı için ilk yaptığımız açısından biraz zorlandık ama yine de güzel bir tecrübe oldu yani (st. 1037-1042).

Öğretmen adayları araştırma sürecinde zaman yetersizliği ve grup çalışmasında bireysel sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarından yedisi diğer derslerdeki ödevlerin aynı zamana rastlamasından dolayı zaman sıkıntısı çektiklerini söylemişlerdir. Öğretmen adaylarından Murat yaşadığı zaman sorununu, *“Benim kendime yönelik diğer ödevlerimin de olması ve bu ödevin daha çok çalışmayı ve grupla çalışmayı gerektirdiği için daha fazla zaman al-*

masından dolayı ödevlerin birbiriyle çakışması durumunda zorluklar yaşadık.” (st. 1715-1721) sözleriyle açıklamıştır. Öğretmen adaylarından Sude ise yaşadığı zaman sıkıntısının, planlı çalışmalarından kaynaklandığını şöyle açıklamıştır:

Zaman işte ödev yetiştirme problemimiz oldu. Bence bu bizden kaynaklanan bir sorundu. Öğretmenimiz her hafta sadece bir etkinlik verdi. Mesela, giriş bölümünü yazın, yöntemi yazın, ölçme aracını geliştirin ya da işte bulguları yazın sürekli her haftaya bir ödev sığdırdı. Biz de biriktirdik. Bizden kaynaklanan bir sorundu. Aslında belki de sıkıcı kılan oydu. Sorun bizdeydi bence (st. 741-761).

Öğretmen adaylarından beşi, grup çalışması olmasından dolayı zorlandıklarını belirtmiştir. Öğretmen adayları daha çok grup arkadaşlarıyla bir araya gelmede sorunlar yaşadıklarını söylemişlerdir. Öğretmen adaylarından Gürkan bu durumu, “Başka bir sorun olarak arkadaşlarla bir araya gelmiyorduk demıştim. Bunun nedeni de şeydi. Arkadaşların birinin evi uzaktı benim evim uzaktı bu şekil biz sorun yaşadık. Bu şekilde başka sorun yoktu. Ders çıkışlarında da olmadı ben üstten ders almıştım. Farklı ders aldığım için bu konuda sıkıntı oldu.” (st. 2795-2799) sözleriyle açıklamıştır.

Araştırma sürecinde karşılaşılan sorunları önlemek için öneriler

Öğretmen adayları yaşadıkları araştırma deneyimi sonrasında, araştırma sürecinde yaşadıkları sorunları önlenmesine ve dersin geliştirilmesine ilişkin öneriler getirmişlerdir. Öğretmen adayları dersin geliştirilmesine ilişkin olarak araştırma yöntemleri dersinin daha önceki sınıflarda verilmesini, ders saati ve kredisinin artırılmasını, dersin uygulamalı olarak devam etmesini, bu dersin diğer bölümlerde de verilmesini önermiştir. Öğretmen adaylarından on ikisi *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri* dersinin ders saatinin ve kredisinin artırılmasını istemişlerdir. Öğretmen adaylarından Erdem bu önerisini, “Bu dersin ayrıca kredisinin artması lazım. Türkçe öğretme gibi bizim alanımızla ilgili olan derslerin kredisinin biraz daha düşürülmesi lazım. Böyle derslere daha fazla ağırlık verilsin, öğrenciler daha fazla şey öğrensün. Mesela ben isterdim ki bir araştırma değil de iki araştırma yapılsın. Daha değişik konulara parmak basılsın ama kredimiz yetmemişti. Süre yetmedi.” (st. 1087-1094) biçiminde dile getirmiştir. Öğretmen adaylarının onu da *Sosyal Bilimlerde*

Araştırma Yöntemleri dersinin uygulamalı bir biçimde yapılmasına devam edilmesini önermiştir. Bu konuda Aslı önerilerini, “*Bence güzel bir ödevdi. Bence yapılması da gerekiyor hani daha böyle kalıcı olması için verimlilik açısından. Bence iyi bir ödev. Böyle devam etmesini isterim.*” (st. 676-678) biçiminde açıklarken Derya önerilerini, “*Zorluydu çok yoruldu çok yordu belki. Bu dönem beni yoran derslerden biriydi. Çünkü uzun bir sürece yayıldı bu araştırma. Sürekli düzeltmeler oldu. Yoruldu ama iyiydi ve bunun devam etmesini istiyorum.*” (st. 1859-1860) biçiminde dile getirmiştir. Seher bu konuda şunları söylemiştir:

Kesinlikle öğretmenler öğrenciler araştırmaya yönelik olmalılar. Bu tarz şeyler de bizlere yaptırılmalı. Ben şu an eğer o görüşmeyi yapmasaydım. Bilmiyordum. En azından böyle araştırmaya eğilimli olmamız gerekiyor biz de yapalım. Bize tabi zor geliyor. Bunu öğretmenler bize versinler yani ben bunu diyorum. Çünkü benim öğrenciyken gidip de işte öyle çok fazla gel şunu yapalım bunu yapalım öyle öğrenciyken olmuyor. Belki ilerde olur bilmiyorum yani öğretmenler bize verdiği sürece yapıyoruz. Mutlaka böyle çalışmalar olmalı diye düşünüyorum (st. 2011-2107).

Öğretmen adaylarından sekizi, *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri* dersinin tüm öğretmen eğitim programlarda da yer almasını önerirken altısı, daha önceki sınıflarda verilmesini önermiştir. Bu biçimde öneri getiren öğretmen adaylarından Erdem şunları söylemiştir:

Çözüm önerileri bence böyle bir dersin sadece sosyal bilgilerde değil de tüm bölümlerde yapılmasını üçüncü sınıfta değil de birinci sınıfta yapılması gerekir. Çünkü üçüncü sınıf çok geç kalıyor bence. Böyle bir şeyde birinci sınıfta, ikinci dönemde böyle bir şey yapılırsa ve ayrıca da insanlarda güven duygusunun geliştirilmesi adına bir şeyler yapılırsa daha hoş olur. Böyle sorunlar olmazdı yani. Çünkü, şöyle bir şey, insanlar üçüncü sınıfa geldiği zaman hani üniversitede bazı olaylarla karşılaşılıyor ve ne bileyim insanlara güvenmemeyi öğreniyor. Bu çan eğrisi olsun insanların birbirinin omzuna basarak yükselmesi olsun. Bu tarz şeylerde güvenmiyorlar. Ama ilk senelerde olursa bence böyle bir tecrübeyi ilk yaşta kazanmış olurlar herhalde böyle bir sorun kalmaz diye düşünüyorum (st. 1047-1061).

Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri dersinin daha önceki sınıflarda verilmesini öneren öğretmen adaylarından Ayşe görüşünü, “*Bence bu ders zaman konusunda çok sıkıntı çektiğimiz için daha fazla zaman verilmeli ya da üçüncü sınıf dersi değil de çünkü önemli bir ders, bizim için de gerekli olduğunu düşünüyorum. Daha önceki sınıflarda verilse daha iyi olur diye düşünüyorum.*” (st. 375-378) biçiminde açıklarken Tuncer ise daha önceki sınıflarda verilmesini ve iki döneme yayılmasını önermiştir. Tuncer bu konuda şunları söylemiştir:

Bence bu dersin ikinci sınıfta ön bilgi olarak alınabilir, üçüncü sınıfta uygulama olarak yapılabilir diye düşünüyorum. Çünkü gerçekten biz bu konuda dersi yarım dönemde hem bilgiyi hem uygulamayı hepsini bir anda gördük ve zaman olarak biraz zorlandık ama uygulamayı biraz daha geniş tutabilirdik, daha çünkü örneklem alabilirdik yahut daha geniş çaplı bir araştırma olabilirdi. Ama zaman buna izin vermiyordu. O yüzden biraz daha veya iki döneme yayılabilirdi. Bu ders üçüncü sınıfta birinci dönem bir iki olarak yayılabilirdi diye düşünüyorum (st. 238-247).

Öğretmen adaylarından biri, öğretim elemanının derste araştırmalardan mesleki yaşamda nasıl yararlanılacağını daha ayrıntılı olarak açıklamasını önermiştir. Sude bu konudaki önerisini, “*Aslında araştırma mesleğime ne gibi bir fayda sağlayabilir. Öğretmenimizin bu konuda bize biraz bir şey anlattı. Ama daha çok bizi bilgilendirmesi lazım. İşte mesleki yaşamımızda da daha çok bize nasıl faydalı olabilir konusunda bizi daha fazla bizi bilgilendirmesini isterim.*” (st. 767-769) biçiminde ortaya koymuştur. Öğretmen adayları araştırma sürecine ilişkin olarak araştırma sürecinde karşılaşılan sorunların çözümü için, araştırmanın uygulandığı bireylerin daha önceden bilgilendirilmesini, araştırma sürecinin bireysel çalışma olarak yürütülmesini, verilerin çözümlenmesine daha fazla değinilmesini, araştırma sürecinin daha uzun bir zamana yayılmasını, daha fazla rehberlik edilmesini önermişlerdir. Öğretmen adaylarından sekizi, araştırma sürecinde sorun yaşamamak için ölçme aracını uygulamadan araştırmaya katılanların bilgilendirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu biçimde öneri getiren öğretmen adaylarından Ayça, çok sık yapılan araştırmalar nedeniyle kişilerin araştırmalara ön yargılı yaklaştığını ifade etmiştir. Bunu önlemek için insanların ön yargılarının ikna edilerek ortadan kaldırılması gerektiğini, “*Şu an bilemiyorum*

çözüm olarak insanlar daha duyarlı olmalı. Bu da böyle herkes her konuda anket yapıyor ya bu biraz aza indirilmeli önemli konularda anket yapılmalı çünkü insanlar bıkmıyor artık. Her şeyde anket yapılmasından araştırma yapılmasından diye düşünüyorum. Yani önemli konularda yapılırsa daha doğru olur insanların önyargısı kalkmış olur biraz. Önceden konuşup ikna etmemiz gerekir bence.” (st. 2575-2579) sözleriyle açıklamıştır. Arzu bu sorunun iyi bir iletişimle çözülebileceğini, *“Öğrencilerden de mesela bu katılım yönünden de güzelce hani iyi bir şekilde iletişim kurduktan sonra olumsuz tavırla karşılaşmadık biz. Yaklaşma bağlı birazda onların çekimserliğini giderecek şekilde davranırsak araştırmada sorun olmuyor. İyi iletişim kurmak gerekiyor.”* (st. 2437-2428) biçimindeki görüşüyle dile getirmiştir. Öğretmen adaylarından üçü, grup çalışması yerine bireysel çalışmalar yapılmasını önermiştir. Aslı bireysel çalışma yapılmasını, *“Bireysel çalışılabilirdi grup çalışmasından daha çok. Ama o zamanda şey diye düşünüyorum. Daha mı zor olurdu acaba falan diye. Ama yine de daha iyi olurdu herhalde bireysel yapılması. Çünkü şey en azından zamanın ve bir planın olurdu ona göre, o şekilde olurdu.”* (st. 641-645) biçimindeki görüşüyle ortaya koymuştur. Öğretmen adaylarından biri de araştırma sürecinde öğretmen adaylarına daha etkili rehberlik yapılmasını önermiştir. Mustafa bu konudaki görüşünü, *“Biz hocamızla bazen görüşemedik. Çünkü sorunlarla karşılaştığında ne yapacağını bilmiyorsun bir anda tıkanıyorsun. Yani ileriye de gidemiyorsun geriye de danışmanını da bulamayınca zorlanıyorsun. Daha fazla yardıma ihtiyaç duydum. Hocamızın bu konuda daha çok ilgi göstermesini öneriyorum.”* (st. 1931-1926) biçiminde ifade etmiştir.

Sonuç olarak öğretmen adayları araştırma sürecini, verimli, farklı, zevkli, zor ve yorucu bulmuşlar; araştırma süreçlerini yaparak ve yaşayarak öğrenmişlerdir. Bunun yanı sıra, öğretmen adayları araştırmacı kimliğini keşfetmiş ve araştırmalara katılım konusunda daha olumlu tutumlar geliştirmiştir. Öğretmen adayları araştırma sürecinde en çok ölçme aracını uygulamada sorun yaşamışlardır. Bu sorunun çözümü için araştırma öncesinde araştırmaya katılan bireylerin ikna edilmesini ve bilgilendirilmesini önermişlerdir. Öğretmen adayları, araştırma sürecini başarılı bir biçimde tamamlayabilmeleri için dersin öğretim elemanı tarafından etkili rehberlik yapılmasını önermişlerdir.

Tartışma

Araştırma sonuçlarına göre, bu araştırma deneyimi sonrasında öğretmen adaylarının tamamı, öğretmenlik ve araştırmacılık arasındaki ilişkiyi farklı boyutları ile tanımlamıştır. Öğretmen adayları, öğretmenlerin mesleki alanda yeni bilgileri edinebilmek, öğrencilerini daha iyi tanıyabilmek, mesleki alanda karşılaştığı sorunları çözebilmek ve öğrencilerine araştırma becerisi kazandırabilmek için araştırma yöntemlerini bilmeleri ve araştırma yapmaları gerektiğini düşünmektedir. Alanyazında öğretmen adaylarına ilişkin yapılan araştırmalarda da benzer bulgulara ulaşılmıştır (Beisser, 2000; Chant et al., 2004; Rock ve Levin, 2002). Öğretmenlerin iş birliği içinde gerçekleştirdikleri araştırmaların sonuçlarında da öğretmenler, araştırmayı öğretmenlik mesleğinin bir parçası olarak değerlendirmektedir (Berger et al., 2005; Ponte et al., 2004). Öğretmenlerin araştırmaya bakış açılarını belirlemeye çalışan kimi araştırmalarda öğretmenlerin araştırma süreçlerine katılmak istedikleri bulunmuştur (Çepni ve Küçük, 2003; Ekiz, 2006b; Sarı, 2006; Everton, Galton ve Pell, 2002). Ancak öğretmenlerin araştırmayı kendi meslekleri için gerekli görmediklerini (Ekiz, 2006b; Sarı, 2006) ve araştırma için gerekli zamana, kaynağa ve becerilere sahip olmadıklarını belirten (Yoon, Park & Hong, 1999) araştırma bulguları da vardır. Bu sonuçlar araştırmalara etkin olarak katılan öğretmen ve öğretmen adaylarının daha çok araştırmayı bir mesleki gereksinim olarak gördükleri biçiminde değerlendirilebilir. Nitekim, Gitlin ve arkadaşlarının (1999) yaptığı araştırmada, araştırmalara etkin olarak katılan ve araştırma dersi alan öğretmen adaylarının katılmayanlara göre, araştırmalara katılma ve araştırma yapma konusunda daha istekli oldukları ortaya konulmuştur. Ayrıca araştırma sonuçlarına göre, araştırma sürecinde yer alan öğretmen adayları hizmet öncesinde olduğu gibi mesleki yaşamlarında da araştırma yapmaya devam edeceklerini belirtmişlerdir. Buna benzer bulgular Price (2001) ile Rock ve Levin (2002)'in araştırma sonuçlarında da yer almaktadır. Buna göre, araştırma sürecine katılan öğretmen adaylarının, araştırmayı mesleki yaşamlarında kullanma konusunda görüş kazandıkları söylenebilir.

Araştırmada öğretmen adayları, gerçekleştirdikleri araştırma deneyiminin araştırma süreçlerini yaparak ve yaşayarak öğrenmelerini sağladığını belirtmiştir. Araştırmanın bu bulgusu, Beisser (2000), Rock ve Levin (2002) ile Christenson ve arkadaşlarının (2002) araş-

tırma bulguları ile örtüşmektedir. Öğretmen adayları aynı zamanda araştırma sürecini yorucu, zaman alıcı ve zor, ancak zevkli bir süreç olarak değerlendirmiştir. Beisser (2000) ile Chant ve arkadaşlarının (2004) araştırmasında da öğretmen adayları araştırma sürecini zor bir süreç olarak değerlendirmiş ve araştırmadan keyif aldıklarını belirtmişlerdir. Bu sonuçlara göre, öğretmen adaylarının aslında uygulamalı araştırma sürecinde daha fazla zorlanmalarına karşın daha etkili ve zevkli bir öğrenme gerçekleştirdikleri söylenebilir. Öğretmen adayları, araştırma sürecinde; araştırma süreçlerini, kaynak tarama ve bu amaçla bilgi teknolojilerinden yararlanmayı öğrendiklerini ortaya çıkmıştır. Araştırmanın bu bulgusuyla örtüşen araştırma bulgularına rastlanmamasına karşın, öğretmen adaylarının bilgi teknolojilerinden araştırma amacıyla yararlanmaları ve bu konudaki yeterliliklerini geliştirmeleri farklı ve önemli bir sonuç olarak ortaya çıkmaktadır. Araştırma sonunda, öğretmen adayları araştırma makalelerini ve tezleri daha iyi anlayabildiklerini belirtmiştir. Oysa kimi araştırma sonuçları öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının bilimsel makaleleri anlamadıklarını ve bu nedenle araştırmalardan yararlanamadıklarını ortaya koymaktadır (Buck, 2003; Zeuli, 1994). Araştırmanın bu sonucu, öğretmen adaylarının yaşadıkları araştırma deneyiminin onların araştırma süreçlerini daha iyi öğrenmelerini sağladığı için araştırma makalelerini daha iyi anladıkları biçiminde yorumlanabilir. Bunun yanı sıra, öğretmen adaylarının ders sürecinde bilimsel çalışmaları inceleme ve derste tartışmaları araştırma süreçlerini daha iyi anlamalarının bir diğer nedeni olabilir. Araştırmanın bu bulgusu, Saban (2007)'in araştırmasında, araştırma projeleri gerçekleştiren yüksek lisans öğrencilerin nitel araştırma yaklaşımını daha iyi anladıkları sonucuyla benzerlik göstermektedir. Gerçekleştirilen araştırma süreci öğretmen adaylarına yorum yapma, nesnel olma ve etkili iletişim kurma gibi beceriler kazandırmıştır. Araştırmanın ortaya koyduğu bu bulgular, birçok araştırmanın bulgusuyla benzerlik göstermektedir. Beisser (2000) ve Price (2001)'in araştırmalarında, araştırma sürecine katılan öğretmen adaylarının yansıtıcı düşünme ve problem çözme becerilerinin geliştiğini; Chant ve arkadaşlarının (2004) araştırmasında, öğretmen adaylarının akranlarıyla iş birliği ve iletişimlerinin geliştiğini; Rock ve Levin (2002) ile Price (2001)'in araştırmalarında öğretmen adaylarının öğrencilerle olan iletişimlerinin geliştiğini ortaya koymuştur.

Araştırmanın dikkat çeken bir başka bulgusu ise öğretmen adaylarının gerçekleştirdikleri araştırma sürecinden sonra, araştırmalara katılma ve araştırma yapma konusunda olumlu tutumlar geliştirmeleri ve araştırmacı kimliğini kazanmaları olmuştur. Araştırmanın bu bulgusuyla örtüşen araştırma sonuçlarına rastlamak olanaklıdır. Valli (2000), araştırma sürecine katılan öğretmenlerin araştırmacılığı içsel bir tutum olarak geliştirdiklerini belirtmekte; Gitlin ve arkadaşlarının (1999) yaptığı araştırma da, araştırmalara etkin olarak katılan öğretmen adaylarının araştırmalara katılma ve araştırma yapma konusunda daha istekli olduklarını vurgulamaktadır. Berger ve arkadaşlarının (2005) okulda küçük bir öğretmen grubuyla gerçekleştirdikleri araştırmada, araştırma kültürünün tüm okula yayılmasında ve araştırmaya karşı olumlu bir okul kültürünün oluşmasında etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar ışığında, öğretmen ve öğretmen adaylarının araştırmalara ilişkin olumlu tutumlar geliştirmesinin araştırmalardan yararlanma düzeylerini artırabileceği gibi öğretmenlerin araştırmalara karşı ön yargı ve olumsuz tutumlarının da önüne geçilebileceği söylenebilir. Ayrıca, öğretmenlerin araştırmalara karşı geliştirdikleri olumlu tutumların araştırmacı okul kültürünün de gelişmesine olanak sağlayacağı açıktır. Öğretmen adayları araştırma sürecinde araştırma yaptıkları konular hakkında bilgi edindiklerini belirtmişlerdir. Araştırmanın bu bulgusu, Beisser (2000) ve Price (2001)'in araştırmalarındaki öğretmen adaylarının kuram ve uygulama arasındaki ilişkiyi daha iyi öğrendikleri, Smith ve Sela (2005)'nin araştırmadaki öğretmen adaylarının, araştırdıkları konu ve öğrencilere ilişkin bilgi edindikleri bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Bu araştırmanın önemli sonuçlarından biri de, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine kendilerini daha yakın hissettiklerini, mesleki açıdan kendilerine güvenlerinin arttığını ve lisansüstü eğitime kendilerini hazır hissettiklerini belirtmeleri olmuştur. Araştırmanın bu bulgularını destekleyen farklı araştırma sonuçları vardır. Sözü edilen araştırmalarda da öğretmen adaylarının, öğrencilerin özelliklerini ve öğrenme gereksinimlerini, öğretim sürecini ve bu süreçte kendilerinin eksik yönlerini, programın uygulanma sürecini, öğretmenin görev ve sorumluluklarını daha iyi anladıkları, kendilerini öğretmenlik mesleğine daha yakın hissettikleri ve mesleki yaşamlarında araştırma yapmak istedikleri sonuçlarına ulaşılmıştır (Levin ve Rock, 2003; Rock ve Levin,

2002). Benzer biçimde, Ponte ve arkadaşlarının (2004) yaptıkları araştırmaya katılan öğretmenlerin, kendilerine farklı bir açıdan baktıkları ve mesleki açıdan geliştiklerini fark ettikleri belirlenmiştir. Bu sonuçlara göre, araştırma süreçlerine katılan öğretmen adaylarının mesleklerini daha yakından tanıdıkları ve mesleki öz güvenlerinin geliştiği söylenebilir.

Araştırmada öğretmen adaylarının araştırma sürecinde çeşitli sorunlar yaşadıkları belirlenmiştir. Öğretmen adayları araştırma sürecinde, araştırma sorunu tanımlama, yeterli kaynağa ulaşma, ölçme aracının geliştirme, ölçme aracını uygulama, verileri çözümleme süreçleri ile zaman yetersizliği ve grup çalışmasında uyum gibi konularda sorunlar yaşamışlardır. Araştırma sürecine katılan öğretmen adaylarının yaşadıkları sorunlar alanyazında benzerlik göstermektedir. Alanyazında öğretmen adaylarının zaman yetersizliği (Gitlin et al., 1999; Price, 2001; Smith ve Sela, 2005) iş birliği ve birlikte çalışma (Price, 2001; Smith ve Sela, 2005) konusunda sorunlar yaşadıkları belirlenmiştir. Smith ve Sela (2005)'nin araştırmasında öğretmen adaylarının, araştırma sorunu bulmakta ve sınırlandırmakta; yeterli öğretmen desteği alamama ve kütüphanedeki kaynak bulamama konularında sorun yaşadıkları sonuçlarına ulaşılmıştır. Sarı (2006), Ekiz (2006b) ve Shkedi (1998) öğretmenlerin araştırmalara katılmama nedenleri arasında zaman sorunu ve bilimsel araştırma yapma önündeki engeller olarak nitelemektedirler. Bu araştırmada, öğretmen adaylarının araştırmalara zaman ayırma, iş birliği içinde çalışma ve araştırma yöntemleri kapsamında sorunlar yaşayabilecekleri ortaya çıkmıştır.

Araştırmada öğretmen adayları yaşadıkları araştırma deneyimi sonrasında araştırma sürecine ilişkin olarak *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri* dersinin daha önceki sınıflarda yer almasını, ders saatinin ve kredisinin artırılmasını, dersin uygulamalı olarak devam etmesini, bu dersin diğer öğretmen eğitim programlarında da olması gerektiğini önermiştir. Bu sonuçlardan, öğretmen adaylarının dersin uygulamalı olarak devam etmesini istedikleri sonucuna ulaşılabilir. Ancak, öğretmen adayları dersin daha etkili olması için kredisinin ve derse ayrılan zamanın artırılmasını ve diğer öğretmen eğitim programlarında da yer almasını önermişlerdir. Russell (2000) öğretmen adayları ile gerçekleştirdiği eylem araştırmasında zaman sorunu yaşadıklarını belirtmiştir. Öğretmen adayları, araştırma sürecin-

de veri aracının uygulanmasında yaşadıkları sorunun çözümü için araştırmaya katılan bireylerin daha önceden bilgilendirilmesini önermiştir. Kuşkusuz bu durum yapılan birçok araştırmanın ortak sorunudur. Bu sorun kimi zaman araştırmacıların uygulamalarından da kaynaklanmaktadır. Araştırmanın gerçekleştirileceği bireyler araştırmacılar tarafından ikna edilmelidir. Araştırmada dikkat çeken bir diğer bulgu, araştırma sürecinde öğretmen adaylarına sunulan rehberlikle ilgili olmuştur. Araştırma sürecinde öğretmen adaylarına etkili bir rehberlik sunulmaya çalışıldıysa da bir öğretmen adayı daha fazla rehberliğe gereksinim duyduğunu dile getirmiştir. Benzer bulguları öğretmen ve öğretmen adaylarının araştırmalarda etkin olarak yer aldığı başka araştırma sonuçlarında da görmek olanaklıdır (Berger et al., 2005; Christenson et al., 2002; Kosnik ve Beck 2000; Russell, 2000; Smith ve Sela, 2005). Öğretmen ve öğretmen adayları bilimsel araştırma sürecinde rehberliğe çok fazla gereksinim duymaktadır. Öğretmen adaylarına bu süreçte etkili rehberlik sunulması onların araştırmalara ilişkin tutumlarında ve bu süreci başarılı bir biçimde tamamlamalarında etkili olmaktadır. Bu nedenle öğretmen adaylarına araştırma sürecinde etkili rehberlik hizmetlerinin sunulabilmesine yönelik önlemler alınabilir.

Bu araştırma sonucunda, öğretmen adaylarının gerçekleştirdikleri araştırma deneyiminin araştırmayı öğretmenlik mesleğinin bir parçası olarak düşünmelerine, araştırma yapmaya ve yapılan araştırmalara katılım konusunda olumlu tutumlar geliştirmelerine olanak sağladığı ve araştırma yapmanın zorluklarını yaşayarak öğrendikleri, bundan sonra yapacakları araştırmalar için deneyim kazandıkları görülmüştür. Bu araştırma sonuçları, öğretmen adaylarının araştırma yeterliklerini kazanmalarının mesleki gelişimleri açısından önemli olduğunu ortaya koymuştur. Bu araştırmadan elde edilen sonuçlara dayalı olarak, öğretmen adaylarının mesleki yaşamlarına araştırmacılık özelliğini yansıtabilmesi için hizmet öncesi öğretmen eğitim programlarında yer alan *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* dersi için şu öneriler getirilebilir: Öncelikle, dersin kredisi ve haftalık ders saati artırılarak derse uygulama boyutu eklenmelidir. Dersin uygulama boyutunun etkili olabilmesi için öğretmen adaylarının küçük ölçekli araştırmalar gerçekleştirebilecekleri okullar (mesleki gelişim okulları) belirlenebilir. Böylece, öğretmen adaylarına öğrenme öğretme süreciyle ilgili bir sorunu belirleme, bu sorunu bilimsel yol-

larla araştırma ve çözüm yolları önerme deneyimi yaşamaları sağlanabilir. Araştırma süreci boyunca dersi veren öğretim elemanı tarafından öğretmen adaylarına etkili bir rehberlik hizmeti verilmelidir. İleri araştırmalar için, öğretmen adaylarının araştırma yeterliklerini geliştirmeye yönelik eylem araştırmaları ve deneysel araştırmalar gerçekleştirilebilir.

The Research Experience of Social Studies Pre-service Teachers: A Qualitative Study

A. Figen ERSOY*, Tuba ÇENGELCI**

Abstract

Improving teachers' reflective thinking skills about their instructional applications in their classrooms and their suggestions to solve the problems they face during teaching have become more important since the 80s. Reflective thinking is not only important for the professional development of teachers but it also plays a significant role in the institutional development of schools, eventually in the development of the society. Teachers' taking part in their teachings as researchers depends on their ability to adopt a researcher role and their experience in research. The participants of the present study were a group of third-grade pre-service teachers who were attending the Social Studies Teacher Education Program in the Education Faculty of Anadolu University. The study was conducted in order to understand the pre-service teachers' perceptions of their research experience in the scope of the course titled Research Method in Social Sciences. The data were collected in June, 2006 by using semi-structured interviews held with a total of 24 volunteering pre-service teachers. All the participants, 8 males and 16 females, were selected by using criterion sampling method. Content analysis was used to analyze the data. Findings showed that most pre-service teachers believed that teachers should conduct research for the purpose of solving the problems they might encounter in the learning-teaching process and for the purpose of professional development. Another finding was that the pre-service teachers considered the research process as a different experience, although they described the process as "difficult." Most pre-service teachers also stated that they learned the research processes and understood research articles and theses. They pointed out that they were more willing to conduct a research after their experiences. In this process, some pre-service teachers experienced various problems in areas such as the description of the research problems, data collection, time management, data analysis, and group work. The pre-service teachers suggested that the course of Research Method in Social Sciences should take place in all teacher education programs in Turkey, the course should be offered with more course credits, and it should include field-experience. Final suggestion was that pre-service teachers should be guided effectively in the entire research process.

Key Words

Social Studies, Pre-service Teachers, Researcher-Teacher, Reflective Thinking Skills, Teacher Education.

*Correspondence: Assistant Prof. Dr. A.Figen Ersoy, Anadolu University, Education Faculty, Department of Primary Education, 26470, Eskisehir / Turkey,

E-mail: arifee@anadolu.edu.tr

**Research Assist. Tuba Çengelci Anadolu University, Education Faculty, Department of Primary Education, 26470, Eskisehir / Turkey,

E-mail: tubacengelci@anadolu.edu.tr

Educational Sciences: Theory & Practice

8 (2) • May 2008 • 541-554

Teachers are considered as professionals who are known to be trained as reflective pragmatists, who are able to relate instructional applications to research, and who sometimes inform other teachers through the publications of their own studies regarding their own teaching (Ben-Peretz, 1994; Eliot, 1993, cited in, Koutselini, 2008; Kynaslahti et al., 2006; Darling-Hammond ve McLaughlin, 1995, cited in, Levin ve Rock, 2003; Rock, & Levin, 2002; Rosiek, & Atkinson, 2005; Zeichner, & Klehr, 1999). In the profession of teaching, research on teachers is seen as a necessity for a teacher to become better in his job (Stenhouse, 1984, cited in, Ekiz, 2006a; Whitford, Schlechty, & Shelor, 1987, cited in, Clift, Veal, Johnson, & Holland, 1990), and this new role of the teacher is described as “*researcher-teacher*” (Ben-Peretz, 1994; Ponte, Ax, Beijaard, & Wubbels, 2004; Zeichner, & Klehr, 1999). The notion of “researcher teacher” is first proposed by Lewin in the 40s and it came back at the top of the popularity during the 70s by means of the curriculum development works of Lawrance Stenhouse (Brydon-Miller, Greenwood, & Maguire, 2003; Cochran-Smith, & Lyttle, 1990; Ekiz, 2006a). Consequently, the notion of researcher-teacher has started to be regarded as a part of the school system throughout the last decade (Hopkins, 2002). Additionally, teachers are considered as expert reflective practitioners who associate the research and teaching approaches and publish studies related to their teaching approaches in order to enlighten other teachers on the practical teaching approaches (Kynaslahti et al., 2006; Rosiek, & Atkinson, 2005). According to Churcher (2007), it became inevitable for teachers to take part in research projects related to their professional development in addition to planning lessons, evaluation, and communication with parents. Several factors played an important role in the development of the idea of researcher-teacher besides the constructivist approach (Ekiz, 2006a, Rock, & Levin, 2002). These factors can be summarized as supporting the teacher’s instructional activity and helping the theoretical information transform into application at the desired level (Smith, & Sela, 2005), maintaining social change and making the school and the society more democratic (Christenson et al., 2002). Through the literature, it has been pointed out that teacher research is defined as a systematic process, which begins with a desire to conduct a research in order to solve a

problem or scrutinize an issue in detail; a voluntarily process that needs collaboration with others throughout the learning and teaching processes within an ethical perspective (Rogers, 2004).

Teachers could conduct research or participate in on-going studies in order to improve teaching and learning, to follow new developments in teaching, and to evaluate their own teaching (Campbell, McNamara, & Gilroy, 2004). The studies in the field of education generally focused on figuring out where and how teachers have employed the knowledge that was gained during their training processes; the problems that teachers have encountered and the ways they have solved those problems (Cochran-Smith, & Lyttle, 1993, cited in, Gitlin, Barlow, Burbank, Kauchak, & Stevens, 1999). It is quite common to see in the related literature of the last 20 years that there are a number of studies conducted by teachers or studies involving teachers (Berger, Boles, & Troen, 2005; Blumenreich, & Falk, 2006; Dresdner, & Worley, 2006; Everton, Galton, & Pell, 2002; Kosnik, 2000; Kosnik, & Beck, 2000; Ponte, 2002; Reis-Jorge, 2005, 2007). Studies on researcher-teacher have proved to be much beneficial for education systems. Studies on teachers and their professional development pointed out that teachers' critical thinking on their own practices in terms of their professional development is more effective than the seminars or workshops that are organized by the experts (Hitchcock, & Hughes, 1995; Nowlan, 2001). Teachers who actively participate in the research processes are more operative in their professional developments (Smith, & Sela, 2005) and feel more satisfied in their professions (Valli, 2000). The understanding of *research-teacher* is considered as useful in several ways such as professional development of teachers, teachers' reflective thinking about their own practices (Johnson, 1993; Liston, & Zeichner, 1990; Nowlan, 2001; Ponte et al., 2004); promoting a research-based school culture, strengthening the relationship between teachers in the school (Gu, & Wang, 2006; Johnson, 1993); coping with the gap between researchers and practitioners and between theory and application (Eliot, 1991, cited in, Ekiz, 2006a); the revision of the current programs through the evaluations of the educational theories (Johnson, 1993); and having teachers themselves do the educational changes (Ekiz, 2006a).

The related literature indicates that teachers have some obstacles in the process of conducting research. Those obstacles can be summarized as teachers' insufficient background on research, lack of time for conducting research (Hopkins, 2002; Smith, & Sela, 2005; Shkedi, 1998; Yalaza-Atay, 2003; Yoon, Park, & Hong, 1999); unsatisfactory support from the educational institutions and restrictions by the school administrations (Çepni, & Küçük, 2003; Ekiz, 2006b; Sari, 2006; Yalaza-Atay, 2003). The idea of researcher-teacher has brought up another issue; the importance of research methodology courses in teacher education programs. A number of scholars in education emphasized that reflective teacher education programs should include research methodology education in order for pre-service teachers to become researcher-teachers as well as to become critical-thinkers in the future (Beisser, 2000; Çepni, Küçük, & Gökdere, 2002; Johnson, 1993; Liston, & Zeichner, 1990; Peker, 2006; Price, 2001; Shi, 2006; Tom, 1985; Valli, 2000). By participating actively in the process of research, pre-service teachers improve their skills in questioning, critical thinking, reflection, problem solving (Rock, & Levin, 2002), and developing strategies regarding their own teaching (Price, 2001). Moreover, such programs help pre-service teachers gain experience in research, learn the difficulties of conducting a research, learn about benefits and limitations of being researcher-teacher, prepare themselves better for the profession and role of teaching, understand the balance between theory and practice and become aware of the issues that may need to be changed regarding the teacher-student relationships, and the application of the program (Kosnik, & Beck, 2000). Therefore, many studies involving pre-service teachers have been conducted over the last 20 years (e.g., Beisser, 2000; Beisser, & Connor, 2001; Chant, Heafner, & Bennet, 2004; Christenson et al., 2002; Gitlin et al., 1999; Price, 2001; Rock, & Levin, 2002; Russell, 2000; Smith, & Sela, 2005). These studies focused on the attitudes and perceptions of pre-service teachers on research, their perceptions of research courses offered in teacher education programs, and experiences of pre-service teachers who conducted research or participated in the research process. The course of *Research Methods in Social Sciences* has been offered in the Social Studies Teacher Education Program in Turkey since 1998. The course of *Research Methods* also took pla-

ce in other teacher education programs (i.e., Early Childhood, Elementary and Math Education) in the academic year of 2005-2006. However, research on pre-service teachers' competency in conducting a research is very limited in Turkey. In Büyüköztürk's (1999) study, the teachers stated that although they considered the research skills as an important factor in their professional development, they did not have enough background knowledge on research methodology. In another study, Saban (2007) attempted to define graduate students' attitudes related to the qualitative research issues, in which the participants were asked to conduct a small-scale qualitative research. The findings of Saban's (2007) study revealed that through conducting research, the graduate students were able to grasp the qualitative research process better and they have developed positive attitudes towards qualitative research methods. The present study aimed to understand the experiences of pre-service teachers in the process of conducting a research. The study also intended to contribute to the professional development of pre-service teachers and improve teacher education programs.

Pre-Service Teachers' Research Practices

The course of *Research Methods in Social Sciences* is designed to enable pre-service teachers practice their knowledge about research process by conducting a small-scale research (both qualitative and quantitative) during the time of the course. It is a two-hour a week theoretical course offered during a semester, which is 14 weeks in total. This course is only being offered in the third year of the Social Studies Teacher Education Program. The main purpose of this course is to offer students adequate theoretical background of research as well as allowing them to practice the information they receive during the class in the field. For instance, first students learn about how to propose a research problem, design a research, collect and analyze the data, and present the data effectively. After successfully completing this part of the course, they are being asked to conduct a small-scale research (either qualitative or quantitative) based on what they learned from the first part of the class. During the course of *Research Methods in Social Sciences* students were divided into total of 10 groups each consisted of three to four students. The groups were formed voluntarily. The instructor of

the course guides students as much as possible out of the course time. The pre-service teachers kept a reflective journal as another requirement of the course as well as read research articles to prepare themselves for the research process. Class discussions about the readings took place every week during the course. Therefore, students improved their theoretical knowledge about how to conduct a research.

Method

The study group included a total of 24 junior pre-service teachers who were taking the course of *Research Methods in Social Sciences* in the scope of the Social Studies Teacher Education Program at the Education Faculty of Anadolu University in the spring 2005-2006. Sixteen females and 8 males were participated in the study. The participants conducted both small scale quantitative and qualitative research on different topics. Criterion sampling method (Yıldırım, & Şimşek, 2005) was used to select the pre-service teachers who would be willing to participate in the study. The basic criteria for selection was that at least one student from each research group would participate in the study. The data were collected by using semi-structured individual interviews with the pre-service teachers who participated in the study. The interviews were held at the end of the academic year after *Research Methods in Social Sciences* course had been completed. The interview questions were prepared based on the research questions and the previous studies. Prior to the interviews, one individual interview was conducted with one teacher candidate and interview questions were examined by field experts in order to increase trustworthiness of the study. During the interviews, the pre-service teachers were asked about what kind of a relationship exists between teaching as a profession and research, what they thought about their research experience in the course of *Research Methods in Social Sciences*, what they gained as a result of their research experience, what kind of problems they encountered in this process, and what kind of solutions they would suggest for these problems. Content analysis method was used to analyze the data (Miles, & Huberman, 1994). The analyses were done by two different researchers in three consecutive steps. First, the interview audio-records were transcribed and the written transcripts were re-

ad by the researchers. Therefore, the researchers were able to identify the possible mismatches between the audio-records and the written documents and revise the documents. Second, the researchers independently prepared a descriptive index. They compared their thoughts in the index and reached an agreement on the points they had differing thoughts about. Last, code files were formed and the related codes were transformed into the code files. In addition, themes and sub-themes were formed and the codes related to the themes were developed by the researchers. The findings of the research were presented under these themes and sub-themes. The reliability of the study was calculated with the use of Agreement / Agreement + Disagreement X 100 suggested by Miles & Huberman (1994). As a result of this calculation, the reliability of the study was found 87% (Gay, 1987).

Results

The findings of this study are important in terms of teacher education, research methodology, and policies. Most participants stated that after their experiences with research process, they understood the relationship between teaching and research. Some participants pointed out that learning about research will allow them improve themselves as teachers and also identify the problems they might face in their classrooms in the future. They also emphasized on the necessity of their future students' need to understand what research is and how it can used in real life. Most pre-service teachers in the study explained that being actively engaged in the research process enabled them to understand the concept better. They also said that it was a "different" and "enjoyable" experience. Even though some participants described the whole experience as "tiresome" and "difficult," they admitted that it helped them understand the research articles and theses better. They also explained that this experience allowed them to use library resources, search engines and the internet effectively. Furthermore, some participants stated that they had difficulties while collecting, coding, and analyzing the data. Lastly, the participants strongly suggested that the course credits should be increased and better guidance is needed for the students during the whole process.

Discussion

Research findings show that most pre-service teachers believe that teachers should know about research methods and how to conduct a research in order to learn about new developments and trends in their professions. Some participants state that actively conducting a research during a research course will allow them to produce solutions to possible problems they might face in their classrooms in the future and to teach their students how to conduct a research effectively. Some previous studies provided similar findings (Beisser, 2000; Chant, et al., 2004; Rock, & Levin, 2002). Findings of the study also suggest that pre-service teachers who take the course of research methods in the pre-service period and actively participate in the research process consider research as a professional need. The pre-service teachers in the study stated that they learned how to conduct research by actively engaging in the research process. This finding is consistent with the findings of other studies conducted by Beisser (2000), Rock and Levin (2002), Saban (2007) and Christenson et al. (2002). According to the results of the study, the pre-service teachers described the research process as tiresome, time-consuming, and difficult; however, they said that they enjoyed the whole experience. Similarly, Beisser (2000) and Chant, Heafner and Bennett (2004) reported that pre-service-teachers consider the research process as difficult yet enjoy doing research. Based on the findings, it can be said that pre-service teachers learn more effectively and take pleasure in doing research although they experience difficulty in the process. Previous research indicates that teachers and pre-service teachers do not understand research articles, thus can not benefit from reading research articles (Buck, 2003; Zeuli, 1994). The pre-service teachers participated in this study stated that they understood the research articles and theses better after being actively engaged in research process. The findings of the study also show that conducting research enabled pre-service teachers to acquire skills such as doing interpretations, being objective as much as possible, and building effective relationships with their peers. The findings show similarity with the findings of some other studies which state that pre-service teachers who actively participate in the research process improve their critical thinking and problem solving skills (Beisser, 2000; Price, 2001) and collaboration with

their peers (Chant, et al., 2004). Moreover, the current study revealed that pre-service teachers have positive attitudes towards participating and conducting a research. This finding is also consistent with earlier studies in the literature (Gitlin et al., 1999; Valli, 2000). The pre-service teachers reported that they learned more about the topic they investigated, they felt closer to the profession of teaching, their self-confidence in their profession increased; and they felt encouraged and eager in further education. Similar to these findings of the study, Beisser (2000) and Price (2001) found that pre-service teachers learned about the relationship between theory and practice. Other researchers such as Smith and Sela (2005) reported similar findings in their studies that pre-service teachers obtain information about their students and about the topic they examined. These findings also indicate that pre-service teachers who participate in the research process learn more about their professions and it helps them develop their professional self-confidence. The pre-service teachers participated in this study experienced some difficulties during conducting their research. Some of these difficulties were the lack of access to the necessary sources, lack of experience in data collection, lack of participation in group work, lack of knowledge in data analysis process (i.e., using SPSS effectively and coding data), difficulty in describing the research problem, and time limitations. The obstacles experienced by the pre-service teachers in the research process were similar to those in literature. Time-related problems (Gitlin et al., 1999; Price, 2001; Smith & Sela, 2005) and lack of collaboration in group work (Price, 2001; Smith & Sela, 2005) are among the most common problems reported in the related literature. After completing their research, the pre-service teachers suggested that the course hours and the credits of the course titled *Research Methods in Social Sciences* ought to be increased, the field experience should continue as it is, and the course should be offered in other majors. In addition, one of the pre-service teachers reported that he needed more guidance. It is also possible to see similar suggestions in the related literature (Berger, Boles & Troen, 2005; Christenson et al., 2002; Kosnik & Beck 2000; Russell, 2000; Smith & Sela, 2005). The pre-service teachers are in great need of guidance in the process of conducting research. Providing pre-service teachers with effective guidance in this process will be benefi-

cial in terms of their attitudes toward conducting research and of their achievement in the process. The present study also revealed that pre-service teachers learned about the difficulties by being engaged in the research process and gained experience for further research. These findings reveal that pre-service teachers' competency in conducting research is crucial for their professional development. Therefore, teacher education programs should include the course of research methodologies. Regarding the findings of the present study following suggestions can be offered; the course credit and class hours of Scientific Research Methods courses that take place in the pre-service teacher training programs can be increased in order to include practice dimensions to those courses. Additionally, faculties can accredit some neighboring schools (Professional Development Schools) where pre-service teachers could conduct small-scale studies in order to make the practice dimensions more beneficial. Furthermore, the instructors at the universities should support the pre-service teachers through supervising their research processes. For further studies, action research and empirical studies can be conducted in order to improve the pre-service teachers' research skills.

Kaynakça / References

- Beisser, S. R. (2000, April). Poising questions... solving problems: Action research for pre-service teachers. *Paper presented at The Annual Meeting of the American Educational Research Association*, New Orleans, LA.
- Beisser, S. R., & Connor, K. (2001, March). Action research for undergraduates: Solving problems in preservice teaching. *Paper presented at The Annual Meeting of the American Association of Colleges for Teacher Education*, Dallas, TX.
- Ben-Peretz, M. (1994). The dissemination and use of research knowledge in teacher education programs: A nonevent? *Knowledge, Technology, and Policy*, 7, 108-117.
- Berger, J. G., Boles, K. C., & Troen, V. (2005). Teacher research and school change: Paradoxes, problems, and possibilities. *Teaching and Teacher Education*, 21, 93-105.
- Blumenreich, M., & Falk, B. (2006). Trying on a new of shoes: Urban teacher-learners conduct research and construct knowledge in their own classrooms. *Teaching and Teacher Education*, 22, 864-873.
- Brydon-Miller, M., Greenwood, D., & Maguire, P. (2003). Why action research? *Action Research*, 1, 9-28.
- Buck, P. E. (2003). Authentic research experiences for Nevada high school teachers and students. *Journal of Geoscience Education*, 51, 48-53.
- Büyüköztürk, Ş. (1999). İlköğretim okulu öğretmenlerinin araştırma yeterlikleri *Eğitim Yönetimi Dergisi*, 5, 257-269.
- Campbell, A., McNamara, O., & Gilroy, P. (2004). *Practitioner research and professional development in education*. London: Paul Chapman Publishing.
- Çepni, S. & Küçük, M. (2003). Eğitim araştırmalarının fen bilgisi öğretmenlerinin uygulamaları üzerine etkilerinin belirlenmesi: Bir örnek olay çalışması. *Eğitim Araştırmaları*, 4, 75-84.
- Çepni, S., Küçük, M., & Gökdere, M. (2002, Eylül). Hizmet öncesi öğretmen eğitimi programlarındaki araştırmalara yönelik derslerin incelenmesi. *VI. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi'nde sunulan bildiri*. ODTÜ, Ankara.
- Chant, R. H., Heafner, T. L., & Bennett, K. R. (2004). Connecting personal theorizing and action research in preservice teacher development. *Teacher Education Quarterly*, 31, 25-42.
- Christenson, M., Slutsky, R., Bendau, S., Covert, J., Dyer, J., Risko, G., & Johnston, M. (2002). The rocky road of teachers becoming action researchers. *Teaching and Teacher Education*, 18, 259-272.
- Churcher, K. (2007). From the bottom up: Researching in the classroom. *Education Canada*, 47, 64-66.
- Clift, R., Veal, M. L., Johnson, M., & Holland, P. (1990). Restructuring teacher education through collaborative action research. *Journal of Teacher Education*, 41, 52-62.
- Cochran-Smith, M., & Lyttle, S.L. (1990). Research teaching and teacher research: The issues that divide. *Educational Researcher*, 19, 2-11.
- Dresdner, M., & Worley, E. (2006). Teacher research experiences, partnerships with scientists, and teacher networks sustaining factors from professional development. *Journal of Science Teacher Education*, 17, 1-14.

- Ekiz, D. (2006a). *Öğretmen eğitimi ve öğretimde yaklaşımlar* (birinci baskı). Ankara: Nobel Yayınevi.
- Ekiz, D. (2006b). Sınıf öğretmenlerinin eğitim araştırmalarına karşı tutumları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 6, 373-402.
- Everton, T., Galton, M., & Pell, T. (2002). Educational research and teacher. *Research Papers in Education*, 17, 373-401.
- Gay, L. R. (1987). *Educational research competencies for analysis and application*. (3rd ed.). London: Merrill Publishing Company.
- Gitlin, A., Barlow, L., Burbank, M. D., Kauchak, D., & Stevens, T. (1999). Pre-service teachers' thinking on research: Implications for inquiry oriented teacher education. *Teaching and Teacher Education*, 15, 753-770.
- Gu, L., & Wang, J. (2006). School-based research and professional learning: An innovative model to promote teacher professional development in China. *Teaching Education*, 17, 59-73.
- Hitchcock, G., & Hughes, D. (1995). *Research and the teacher: A qualitative introduction to school based research* (2nd ed.). London: Routledge
- Hopkins, D. (2002). *A teacher's guide to classroom research*. (3rd ed.) New York: Open University Press.
- Johnson, B. (1993). *Teacher-as-researcher*. Retrieved July 17, 2007 from, <http://www.ericdigests.org/2993/researcher.htm>.
- Kosnik, C. (2000). Looking back: Six teachers reflect on the action research experience in their teacher education programs. *Action in Teacher Education*, 22, 133-142.
- Kosnik, C., & Beck, C. (2000). The action research process as a means of helping student teacher understand and fulfill the complex role of the teacher. *Educational Action Research*, 8, 119-136.
- Koutselini, M. (2008). Participatory teacher development at schools: Processes and issues. *Action Research*, 6, 29-48.
- Kynaslahti, H., Kansanen, P., Jyrhama, R., Krokfors, L., Maaranen, K., & Toom, A. (2006). The multimode programme as a variation of research-based teacher education. *Teaching and Teacher Education*, 22, 246-526.
- Levin, B. B., & Rock, P. C. (2003). The effects of collaborative action research on preservice and experienced teacher partners in professional development schools. *Journal of Teacher Education*, 54, 135-149.
- Liston, D. P., & Zeichner, K. M. (1990). Reflective teaching and action research in pre-service teacher education. *Journal of Education for Teaching*, 16, 235-255.
- Miles, M. B., & Huberman, M. A. (1994). *An expanded sourcebook qualitative data analysis*. London: Sage Publication.
- Nowlan, D. (2001). *Action research as teacher professional development*. Retrieved July 18, 2007 from, <http://www.ualgary.ca/UofC/faculties/EDUC/jdnowlan/arfinafpaper.html>.
- Peker, B. G. (2006). Toward a new paradigm: Practitioner research. *Eğitim ve Bilim*, 31, 19-24.
- Ponte, P. (2002). How teacher become action researchers and how teacher educators become their facilitators. *Educational Action Research*, 10, 399-423.

- Ponte, P., Ax, J., Beijaard, D., & Wubbels, T. (2004). Teachers' development of professional knowledge through action research and the facilitation of this by teachers educators. *Teaching and Teacher Education*, 20, 571-588.
- Price, J. N. (2001). Action research, pedagogy and change: The transformative potential of action research in pre-service teacher education. *Journal of Curriculum Studies*, 33, 43-74.
- Reis-Jorge, J. M. (2005). Developing teachers' knowledge and skills as researchers: A conceptual framework. *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*, 33, 303-319.
- Reis-Jorge, J. M. (2007). Teachers' conceptions of teacher-research and self-perceptions as enquiring practitioners-a longitudinal case study. *Teaching and Teacher Education*, 23, 402-417.
- Rock, T. C., & Levin, B. B. (2002). Collaborative action research projects: enhancing pre-service teacher development in professional development schools. *Teacher Education Quarterly*, 29, 7-21.
- Rogers, C. (2004). Developing a definition of teacher research. In M. M. Mohr (Ed.), *Teacher research for better school* (pp. 23-28). California: Teacher College Press.
- Rosiek, J., & Atkinson, B. (2005). Bridging the divides: The need for a pragmatic semiotic of teacher knowledge research. *Educational Theory*, 55, 421-442.
- Russell, T. (2000, April). Introducing preservice teachers to teacher research. *Paper presented at the Annual Meeting of the American Educational Research*. New Orleans, LA.
- Saban, A. (2007). Lisansüstü öğrencilerin nitel araştırma metodolojisine ilişkin algıları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17, 469-485.
- Sarı, M. (2006). Araştırmacı öğretmen: Öğretmenlerin bilimsel araştırmaya karşı görüşlerinin incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 6, 847-887.
- Shi, L. (2006). Students as researcher participants or as learners? *Journal of Academic Ethics*, 4, 205-220.
- Shkedi, A. (1998). Teachers' attitudes towards research: A challenge for qualitative researchers. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, 11, 559-577.
- Smith, K., & Sela, O. (2005). Action research as a bridge between pre-service teacher education and in-service professional development for students and teacher educators. *European Journal of Teacher Education*, 28, 293-310.
- Tom, A.R. (1985). Inquiring into inquiry-oriented teacher education. *Teaching and Teacher Education*, 36, 35-44.
- Valli, L. (2000). Connecting teacher development and school improvement: Ironic consequences of a preservice action research course. *Teaching and Teacher Education*, 16, 715-730.
- Yalaza-Atay, D. (2003). *Öğretmen eğitiminin değişen yüzü* (birinci baskı). Ankara: Nobel Yayınevi.
- Yıldırım A. & Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (beşinci baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yoon, K., Park, Y., & Hong, S. Y. (1999, April). Elementary teachers' perceptions of action research in Korea. *Paper presented at the Annual Meeting of the Comparative and International Education Society*. Ontario, Canada.

Zeichner, K., & Klehr, M. (1999). *Teacher research as professional development for p-12 educators*. Washington, DC: National Partnership for Excellence and Accountability in Teaching. (ERIC Document Reproduction Service No. 448156).

Zeuli, J. S. (1994). How do teachers understand research when they read it? *Teaching and Teacher Education*, 10, 39-55.